Üksiknummer 5 kop.

Kõigi maade töölised, ühinege!

„ЭДАЗИ“ ежедн. орган эстонск. секций Ц. К. Р. К. П. и Сев.-Запад. Бюро Ц. К. Р. К. П.
W. K. P. keskk. ja Põhja-Lääne büroo Eesti sekts. häälekandja.
Ленинград, Фонтанка 27. Avatud kella 10—7.
Telefonid: Toimetus — 533-80, trükikoda — 171-41.

Edasi

Kuulutuste ja tellimiste hinnad

Kuulutamine	Tellimine
esimesel lhk. 3 r. kul.	Linnades 1 kuu — 1 rbl.
wiimasel „ 1 „ „	aasta — 11 rbl.
keskmistel „ 6 „ „	Maal 1 kuu — 50 kop.
k.-har. akut. 20 k. „	aasta — 5 rbl. 50 kop.

E. Kirjast. Ühisuse liikmetele ja kollekt. tellides 15% odawam.

Nr. 94 (2294) Puhkepäewal, 26. aprillil 1925 8. aastakäik

Sündmused Bulgaarias.

Bulgaarias woolab tööliste weri. — Arreteeritud on üle 10.000 inimese. — Maha lastud mitu tuhat. — Sotsiaaläraandjad aitawad Zankowi.

Inglise saatkonna seletused Bulgaaria terrorist.

Wiinist, 24. aprillil. Wiini jõudis Bulgaariast Inglise tööliste partei liige Mac-Kindlei, polkownik Malon ja polkownik Wedgewood. Nemad jutustasid ajakirjanikkudele hirmsaid üksikasju Bulgaaria walgest terrorist.

Meie rääkisime ministritega, poliitiliste tegelastega, Sofias elawate wäljamaalastega. Wälisasjade minister Kalsow ja teised walitsuse liikmed püüdsid meile tõendada, et plahwatus on ettewalmistatud kommunistide poolt wäljaspool Bulgaariat, Jugo-Slaawi teadmisel. Kuid pääle hoolikat uurimist jõudsime teadmisele, et plahwatus kutsuti ellu Zankowi terrori läbi, alaliste tapmiste, wägiwalla ja elajalikkuse tõttu. Wiimase kahe aasta jooksul läks harwa nädalat mööda, kus ei oleks tapetud mõni silmapaistwam kommunist ehk talupoegade partei liige. Need kuritööd on sõjaerakonna kätetöö, kes faktiliselt (tõsiasjaliselt) walitseb Bulgaarias.

Meie katsusime igatpidi mõjuda walitsuse pääle, et takistada arreteeritud meeste- ja naisterahwaste tapmist. Arreteeritakse igaüht, keda kahtlustatakse kas wõi kõige wähksemas poolehoius kommunistidele ehk talupoegade parteile. Meie nägime ise oma silmaga, kuidas kinnisulutud talupoegade kooperatiiwi, mis oli muudetud politsei osakonnaks, toodi wiie minuti jooksul 40 arreteeritut, kelledel oli hirmus wälimus. Arreteeritute arwu ei ole kindlaks tehtud, aga neid on igatahes üle 6000. Meie oleme ka selles kindel, et paljuid lasti maha ilma kohtuta. Wäljamaa riigid peaksid õiguse nimel nõudma süütute tapmise lõpetamist ja arreteeritute kohtu alla andmist.

Saadikud seletasid, et nemad olid sunnitud Bulgaariast kiiresti lahkuma, sest nad kartsid oma elu eest selle järele, kui awaldasid terawalt oma arwamist Zankowi elajalikkuse wastu.

Wenemaa telegrafi agentuuri sõnumisaatja küsimuse pääle, kuidas peawad endid ülewal Bulgaaria sotsiaaldemokraadid, teatasid saadikud ühemeelselt, et sotsiaaldemokraadid peawad endid ülewal suurema häbematusega, kui nad seda kunagi warem on teinud.

Mahalastute kindlat arwu on wõimata kindlaks teha.

Wiinist, 24. apr. Terror Bulgaarias wõtab laia ulatuse. Politsei julmus ja werised wägiteod ulatawad igast ettekujutusest üle. Arreteeritutega käiakse äärmiselt toorelt ümber, neid lastakse bulgana maha ilma ühegi kohtuta, osalt ka wahetpidamata töötawate sõjawäljakohtute poolt.

Seni on wõimata kindlaks teha arreteeritute ja mahalastute arwu. Bulgaaria walitsus tunnistab ise, et arreteeritud on üle 1000 inimese. Wäljamaa ajalehe sõnumisaatjate teadete järele on arreteeritud kommunistliku ja talupoegade partei liigete arw üle 10.000. Mahalastute arw ulatab üle mitme tuhande. Walitsus tunnistab ise, et pääle plahwatuse oli palju juhtumist, kus wõimud on piiridest üle astunud ja ilma kohtuta maha lasknud.

Rumeenia annab Bulgaaria kommunistid wälja.

Wiinist, 24. aprillil. Rumeenia walitsus otsustas läbirääkimisse astuda Bulgaaria wõimudega Bulgaaria kommunistide wäljaandmise asjus Bulgaaria wõimudele.

Jugo-Slaawia ähwardab läbikäimist Bulgaariaga lõpetada.

Wiinist, 24. apr. Jugo-Slaawia walitsusel oli erakorraline nõupidamine, kus arutati Bulgaaria sündmusi. Jugo-Slaawia nõuab Bulgaarialt selletust selle kohta, et Bulgaaria minister Rusew seletas Jugo-Slaawia osawõttu plahwatusest kirikus. Kui Bulgaaria wastust ei tunnistata rahuloldawaks, katkestab Jugo-Slaawia läbikäimise Bulgaariaga.

Kõik arreteeritud juhid on maha lastud.

Wiinist, 24. apr. On kindlaks tehtud, et on maha lastud kõik arreteeritud kommunistliku partei ja talupoegade partei pahema tiiwa liikmed. Maha on lastud keskkomitee liikmed Friidman, Herbst, talupoegade partei pahema tiiwa juhid Petrin ja Prutkin, endine sõjaminister Menarjew. Prutkini hoiti 1923 a. saadik wangis, kus nüüd elajalikult tapeti.

Sopapildumine S. N. W. Liidu wastu ei lõpe weel.

Wiinist, 24. apr. Bulgaaria walitsus püüab igapidi näidata, et „Moskwa wõttis osa salanõust“. Zankow tõendab, et kommunistliku propaganda keskkoht Balkani poolsaarel on Wiin. Mõned suurriigid toetawad Zankowi tema seletustes.

Praegu arutab Austria walitsus, Prantsusmaa, Itaalia ja Inglismaa surwel Austrias elawate kommunistide-maapagulaste wäljasaatmise küsimust.

Bulgaaria parlamendi istang tääkide kaitsel.

Wiinist, 24. apr. Eelmiste teadetele huwitawaid täiendusi Sofia kiriku plahwatuse asjus annab Bulgaaria parlamendi istang.

Rahwuskogu awamisele ei lastud rahwast. Parlamendi hoone on sõjawäega tihedalt piiratud. Tribuunel oli ainult Jugo-Slaawia 2 esitajat. Teised kohad tribuunel olid rahwusliku miilitsa käes.

Istangu awamise järele astusid saali 11 ministrit Zankowiga eesotsas. Zankowil oli pää ümber must side ja käsi sidemega kaelas. Sõjaminister tugenes soldatitele. Paljud saadikud olid haawasidemetega. Koosolekul wiibis 178 saadikut.

Kommunistid ei ilmunud, sotsialistid ja talupoegade partei olid aga esitatud suurel arwul. Pääle sissejuhatawa kõne andis parlamendi esimees Kulew sõna päämiinister Zankowile.

Timuka pisarad.

Zankow ütles: „Minu pääl on kohustus teile teatada sellest hirmsast sündmusest Sofias ja neist abinõudest, mida walitsus tarwitusele wõttis. Minul on häbi, et sarnane asi wõis juhtuda Bulgaarias, et leidus bulgaarlasi, kes toimetasid sarnaselt Bulgaaria waenlaste kasutusel. Kirikus hukkus 140 meest, naist ja last. Tapetud on 14 kindrali, keda ei tabanud waenlaste kuulid“. Nende sõnade järele tõusid saadikud üles ja karjusid „Au neile“.

Zankow pühkis silmist pisaraid ja jatkas: „See on äraandmine, häbi, hirmus kuritegu. Walitsus katsus töötada leplikus waimus ja wastuseks selle pääle sarnane õel tegu.

Nüüd on sõna sõjawäel. Sõjawägi ei olnud kunagi parteiline, tema on ideaalses meeleolus. Meid wõib tappa, kuid ei saa tappa Bulgaariat. Meie järeltulijad jatkawad meie tööd. Meie palume parlamenti hääks kiita piiramise seisukorra wäljakuulutamist.

Rusew laimab S. N. W. Liitu.

Selle järele esines siseminister Rusew, kes seletas nagu oleks see plahwatus ettewalmistatud juba jaanuarikuul kommunistliku komitee salajasel koosolekul ja seda wiidi täide Minkowi poolt kiriku kellamehe abil, kes oli Stamboliski poolehoidjatele usaldaw isik.

Edasi teatas minister, et plahwatuse ohwrite matusel taheti uut terroristiikku akti toime panna Moskwa käsul. Tööliste-talupoegade liini poolehoidjad tahtsid siis sellest tekkinud segadust kasutada, et riigipööret toime pawna.

Minkow tõi kirikusse 50 kilo lõhkeaineid ja maksis kiriku teenrile 11 tuhat lewi, lubades temale weel rohkem maksa ja teda aidata Wenemaale põgeneda.

20. märtsil tutwunes kirikuteener noore kommunistiga, kelle hooleks oli antud plahwatuse toimepanemine. See kommunist õppis Wenemaal, tundis isiklikult Trotskit ja põgenes pääle plahwatuse ühes kiriku teenriga.

Bulgaaria sotsiaaldemokraatide alatu ülespidamine.

Londonist, 24. aprillil. Inglise tööliste saadik Malon kirjutab „Daily Heraldis“, et kõige hirmsam Bulgaaria sündmustes on sotsiaaldemokraatide ülespidamine kommunistide wastu. Sotsiaaldemokraadid tungiwad Wenemaale kallale ja kirjeldawad kõik sündmused Moskwa arwele, waatamata sellest, et Bulgaaria walitsus plahwatuse algust Jugo-Slaawia süüks ajas. Malon arwab, et Inglise esitaja Bulgaarias saadab wälisministriumile asjalise seletuse.

Wõitlus sõjawägedega kogu maal.

Wiinist, 24. apr. Kuigi Bulgaaria walitsus teatab ja tõendab, et kogu maal on rahulik, lisab tema sellele kohe juure, et üksikutes piirkondades ei lõpe kokkupõrked partisaanide ja sõjawägede wahel. Sofias jatkab politsei läbiotsimisi ja teatab paljudest uutest arreteerimistest. Walitsuse esitajad tõendawad, et on kindlaks tehtud talupoegade partei mõnede tähtsamate juhtide osawõttu plahwatusest. Sõjawõimud teatawad, et Sliwene, Jambore ja Uue-Sagore linnades on awalikuks tehtud salajased kommonistide organisatsioonid.

Warnas on leitud ja ära wõetud suur arw lõhkeaineid.

Inglise walitsuse nõupidamine.

Londonist, 24. apr. Inglise walitsusel oli eile pikem nõupidamine, kus arutati Bulgaaria sündmusi. Räägitakse, et walmistakse laialdane memorandum kommunistliku tegewuse kohta Euroopas ja Aasias, mis pannakse walitsusele ette läbiwaatamiseks. Tööliste partei ajalehed tähendawad walge terrori häwenemise pääle Bulgaarias. „Workes Weekly“ nõuab Inglise töölistemassi mobiliseerimist protestiks Bulgaaria tapatöö wastu.

Londonist, 24. apr. „Timesi“ teatel Sofiast saab nüüd ikka selgemaks, et salanõulastel oli rohkem poolehoidjaid ohwitseride, sõjawäelaste ja walitsuse ametnikkude keskel, kui seda walitsus arwas. Salaplaanisse on segatud isikud, kellede nime ei wõi walitsus awaldada poliitilistel põhjustel, kartes, et tema sellega kompromiteerib (teotab) kõrgemaid ühiskonna kihte.

Esimene rippuw üheroopaline raudtee S. N. W. Liidus.

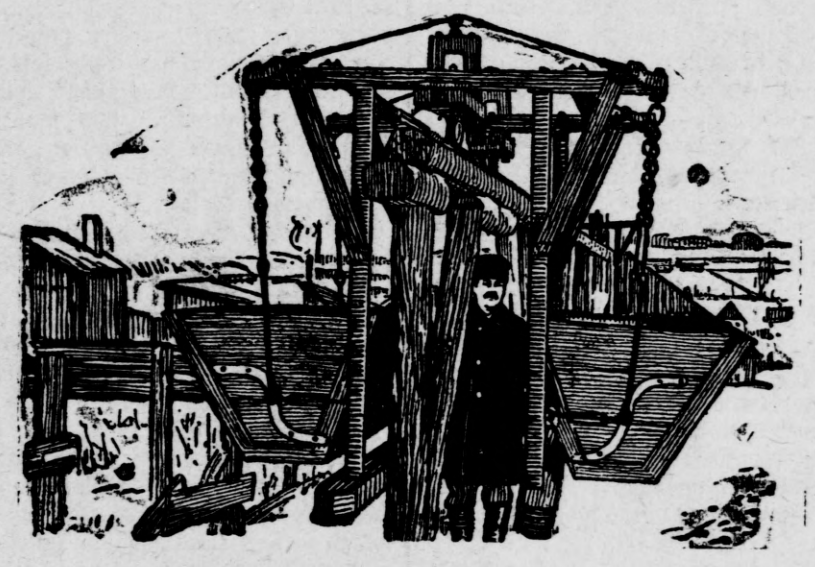

Wologda linna lähedale ehitati ning tegutseb esimene rippuw üheroopaline raudtee S. N. W. Liidus. Iga wagun seisab koos kahest oma wahel ühendatud ühesugusest osast. Selle süsteemi omaduste tõttu saadakse alalist tasakaalu, isegi siis, kui ühel pool raskus tolm korda raskem on kui teisel pool. Sarnase töö ehitamine ei nõua mingisugusid mullatööd, mingisugusid sildasid. Sellel raudteel on suur tulewik eriti Liidu metsa raiwonides. Meie pildil on selle süsteemilise raudtee kokkuseadja ja ehitaja insener Dikanski.

Sõjawäed lähewad mässajate poole üle.

Wiinist, 24. apr. Eile kell 2 öösel kuuldi Zarobrodis Tõrnowi pool suurtüki lasksmist. Wrases hakkas kohalik garnison mässama ja läks talupoegade poole üle. Samasugused mässud tekkisid ka Ploldawes ja Warnas. Wastuhakanud wäeosade ja walitsusele truiks jäänud wägede wahel oli wõitlus.

Waata uuemate sõnumite järg 8. leheküljel.

Läinud nädal.

Bulgaaria sündmused. — Plahwatus Sofias „Moskwa süü". — Mahalastute arw umbes 500, arreteeritud umbes 10.000. — Zankowi walitsus kutsub Euroopa ja Ameerika fasciste kommunistide wastasele wöitlusele. — Prantsuse pahempoolse walitsuse „uus" programm. — Läreleandmised suurkodanlusele. — Seisukorda tahetakse päästa uute paberirahade wäljalaskmisega. — Uue walitsuse iga ei ole kuigi pikk. — Uus walitsus sammub rahandusliku kokkuwarisemise teed. — Saksamaa erakorralise kommisjoni kohtuprotsess lõppes kahe kaebaluse surma möistmisega. — Saksa fascistid ei taha walges terroris teiste maade fascistidest maha jääda. — Mässu likwideerimine Türgimaal. — Türgi mustasajalased lõpulikult löödud. — Talupoegade Internatsionaali täiskogu töö lõppenud. — Tööst wötsid osa 78 saadikut 38 riigist. — Täiskogu tähtsamad otsused. — Töö laiendamine asumaades, noorte ja naiste hulgas.

Bulgaaria walitsus on walju tsensuri süsse seadnud ja ei lase wäljamaale peaaegu mingisuguseid teateid. Seepärast ei ole praegu ka täpseid teateid, kuidas walitsus töölistele ja talupoegadele Sofia kiriku õhkulaskmise eest kätte maksab. Oma ametlikkudes teadaannetes teatab Bulgaaria walitsus, et riigis walitseb „täielik kord". Tõepoolest on aga teada, et pääle plahwatust Sofias weeres üle riigi tapmiste, mahalaskmiste ja arreteerimiste laine.

Edasi teatab Bulgaaria walitsus ametlikult, et endised ohwitseerid Jankow ja Minkow, kes plahwatuse pääsüüdlased olewat olnud, maha on lastud. Teiste teadete järele on Minkow ise ennast maha lasknud, et aga mitte Zankowi timukate kätte sattuda. Samuti köneldakse, et Sofias on tapetud pahempoolsed saadikud Grentharow ja Petrini (talupoegade partei liikmed).

Jugo-Slaawia ajalehed teatawad, et Sofias on neil päewil karistatud umbes 500 inimest ja arreteeritud mitu tuhat. Samad ajalehed teatawad, et Bulgaarias on mitmes kohas ülesastumine lahti puhkenud, et töölised ja talupojad peawad wöitlust walitsuse wägedega. Jugo-Slaawia walitsus koondab oma sõjawägesid Bulgaaria piirile, kawatsedes parajal silmapilgul Bulgaaria sisemistesse asjadesse segada, kellega tal wanad poliitilised arwed on õiendada. Seepärast wöib oletada, et Jugo-Slaawia ajalehtede teated wöitlustest Bulgaarias suurendatud on.

Arwatakse, et plahwatuse läbi surma said umbes 200 inimest, kuna raskesti haawatute arw 300 pääle tõuseb. Raskesti haawatute hulgas on ka Bulgaaria tsaari isiklik adjutant, haawadesse on surnud Bulgaaria päästaabi ülem kindral Fitshew jne.

Bulgaaria walitsus püüab kogu süüdi Kominterni ja nõukogwöimu pääle weeretada, kes plahwatust olewat organiseerinud. Bulgaaria walitsuse pää, Zankow, teatas ametlikult, et nõukogwöim tahtwat Bulgaariat häwitada. Seepärast kutsub Zankow Euroopa riikisid ja Ameerikat Bulgaariale abiks.

Ameerika ajalehed, kes alguses plahwatust Sofias „Moskwa kommunistide" arwele kirjutasid, on wiimaks weidi targemaks saanud ja teatawad nüüd, et plahwatuses ei ole süüdi mitte kommunistid, waid Zankowi walitsus ise, kes on loonud wäljakannatamata tingimused elanikkudele ja hoiab ennast ülewal ainult täätide abil.

Uus Prantsuse walitsus, eesotsas parlamendi endise esimehe Painlevega, esines parlamendis oma tegewuse programmiga. See programm on hariliikude kodanlikude walitsuste harilik „programm", mida küll pidulikult ette loetakse, kuid millest aga keegi kinni hoida ei mõtlegi. Lubatakse naabritega rahus elada ja muud samataolised kõlawad laused.

Tõepoolest, mida ütles Painleve Prantsusmaale tähtsama poliitilise küsimuse — rahanduslikku küsimuse kohta? Ta piirdus „lubadusega" riiki mitte laastada ja köneles palju ilusaid sõnu sellest, et Prantsusmaa on alati aus riik olnud ja alati oma wõlgasid ka ausalt tasunud. Selle kõrwal on aga Prantsusmaa tegelik wõlg 80 miljardi franki (mbes 8 miljardi rubla) ja seda raha tuleb aasta jooksul ära tasuda. Kust wõtab Prantsusmaa seda raha? Kust wõtab sarnase summa härra Painleve?

Kuni Briand ja Painleve selle üle kaubelsid, kuidas wabanenuid ministri töölisi ära jagada, tegi Prantsuse riigikassa uue laenu Prantsuse pangast, mida parlament ja senat ka kinnitasid. Teiste sõnadega, Prantsusmaa asus awalikult uute paberirahade wäljalaskmise teele.

Herriot oli just seepärast sunnitud lahkuma, et ta kartis uusi paberirahasid trükkida, kuna senati kaudu tegutsew kodanlus seda aga nõudis. Ei wöi seepärast kahtlust olla, et uus Prantsuse walitsus on sunnitud nimelt seda poliitikat ajama, sest see on just kodanluse huwides.

Kuid see tingimus loobki uuele walitsusele õige tõsised wastolud ja raskused. On ju see walitsus ikkagi „pahempooluel", s. o. wäikekodanluse huwide kaitsja. Tal puudub aga jõud wastupanekuks suurkapitaalile. Just samuti nagu Herriot, peab ka uus walitsus ajutisi kokkuleppeid wastastiku järelandmiste alusel otsima senatilt ja neilt, kes senatile oma tahet ette kirjutawad.

Ei tule seepärast kahelda, et Painleve walitsus kaua ei kesta: ülaltähendatud wastolud peawad õige ruttu ilmsiks tulema. Prantsusmaad ei oota mitte ainult rahanduslik kokkuwarisemine ja paberirahade uputus, waid ka klassiwöitluse terawnemine.

Leipzigis lõppes n. n. Saksamaa „erakorralise kommisjoni" kohtuprotsess, kus kaks „süüdlast" surma mõisteti. Et see protsess terwena Saksa sotsliku politsei wäljamõeldus oli, selle juures ei ole meie mitte ükskord peatanud. Siin tahame allakriipsutada ainult seda, et waatamata kohtus ilmsiks tulnud tõeolude pääle, et süüdistus kaebaluste kohta täiesti tuulest on wõetud, mõistis kohus kaks kaebalust siiski surma. Õieti tähendab sel puhul Saksa kommunistide häälekandja „Rote Fahne", et praegune kohtuotsus on rahwuswahelise walge terrori wäljendus. Walge terror mässab kogu Euroopas ja maha sellest ei taha jääda ka „kultuuralised" Saksa fascistid-kohtunikud. Et sarnaste abinõudega aga weel sugugi töölisteliikumist maha ei saa suruda, tõendas isegi sarnane „tähtsuseta" tõeolu, kui tööliste meeleawalduslik ülespidamine sandarmitest sissepiiratud kohtusaalis „otsuse" wäljakuulutamise ajal.

Nagu juba eelmistes ülewaadetes tähendasime, wöib mässuliikumist Türgimaal lõpetatuks tunnistada. Walitsuse wägedel on korda läinud mässajate pääjõudu purustada ning nende riismed on üksitute salkadena laiali põgenenud. Selle tõttu on walitsuse wägedel ka kergem neid wäejäänuseid likwideerida. Wiimased teated kõnelewad juba, et need salgakesed walitsuse wägedest sissepiiratud on ning mässajate päämehed ainukesena pääseteena üle piiri põgenemist näewad. Seega lõppes ka see Inglise imperialistide katse Türgi rahwast uuesti orjastada, õige õnnetumalt. Mässu põhimõte seisis ju selles, et kiilu taguda Inglise asumaade ja S. N. W. Liidu wahele. Selleks kiiluks pidid olema Türgi wanameelsed. Oleks seda kiilu warem hakatud taguma, wöib olla oleks see Inglise lordidel ka korda läinud. Nüüd oli aga Türgi rahwuslik walitsus laiemates rahwahulkades sedawörd poolehoidmist omandanud, et nad seda walitsust o m a k s peawad, teda igasuguste pääletungimiste eest kaitsewad, ükskõik kust need ka ei tuleks.

17. aprillil lõpetas oma tööd rahwuswahelise talupoegade nõukogu täiskogu, mis kokku kogunes 9. aprillil ning töötas 8 päewa.

Rahwuswaheline talupoegade nõukogu on weel õige noor organisatsioon: ta tegutseb kõigest $1^1/_2$ aastat. Selle lühikese ajaga ei ole ta weel suutnud oma tööd tarwilisel määral laiendada. Kaugeltki mitte kõigis riikides ei ole rahwuswahelisel talupoegade nõukogul oma organisatsioonisid. Seepärast ei wöinud ka loota, et täiskogu eriti rohkearwuline peaks olema.

Tõepoolest oli tõelikkus aga kõigist ootamatustest üle. Täiskogust wötsid osa üldse 78 saadikut 38 riigist, neist 49 otsustawa ja 29 nõuandwa häälega.

Täiskogu tähtsam töö oli koondatud kommisjonidesse. Aruannetes, mida neis kommisjonides saadikud tegid, tutwustasid nad üksteist töö seisukorraga, talupoegade liikumise käiguga; märkisid üles talupoegade nõudmised ja töötasid wälja terwe rida organisatsioonilisi küsimusi, mis wastuwõetawad igale üksikule riigile.

Täiskogu tähtsamaks tööks wöib nimetada seda, et ta täpselt ära määras selle töö iseloomu, mida peab tegema rahwuswaheline talupoegade nõukogu ja tema pooldajad kõigis riikides. Täiskogunì ei olnud täielist kokkuköla selles küsimuses. Leidus seltsimehi, kes talupoegade organisatsioonisid tahtsid ehitada parteiorganisatsioonide tüübi järele, andes neile enam selgema ja kindlama poliitilise iseloomu.

Oli teisi, kes tahtsid talupoegi majanduslikkude nõuete järele grupeerida ja organiseerida. Täiskogu wöttis keskmise ja ainukese õige liini: tema tunnistas, et rahwuswahelise talupoegade nõukogu poolt loodud organisatsioonid ei wöi kanda kindlat poliitilist iseloomu, sest see takistaks rahwuswahelisel talupoegade nõukogul oma ümber koondada kõiki talupoegade mitmesuguseid rühmitusi. Seepärast peab organisatsioonil parteitu iseloom olema. Sellel alusel leppis täiskogu õige kergesti kokku, sest on ju organisatsioonil pooleteise aasta kogemused seljataga.

Täiskogu resolutsioonides tuleb ära märkida weel ühte tähtsat otsust. Oma töö keskkohaks ei sea rahwuswaheline talupoegade nõukogu mitte uute organisatsioonide ja ühisuste loomist, waid tööd juba olemasolewates organisatsioonides, talupoegade parteides, rühmitustes jne. Mitte lõhenemist ja uute organisatsioonide loomist ei tule läbi wiia, waid liikumise oma mõju alla saamist, kui mitte täielikult, siis wähemalt selle rewolutsioonilisema osa — see on ülesanne, mida tulewiku töös teostada tuleb.

Tarwis weel ära märkida täiskogu kolme otsust, millel suur tähtsus.

Kui noor organisatsioon, ei tahtnud rahwuswaheline talupoegade nõukogu oma tööd liiga laiutada. Nii loobus ta meeleldi ajutiselt töst asumaades, sest tahtis kõige päält oma seisukohta kindlustada Euroopa riikides. Nüüd on sel alal juba teatud tagajärgi saawutatud ning wöimalus awanenud töö alustamiseks ka Aasias, Aafrikas ja Ameerikas.

Samal põhjusel ei tehtud alguses ka naisterahwaste ja noorte hulgas tööd. Nüüd otsustati ka sellel alal energiliselt tööd alustada, milleks eriline üleskutse awaldati talunaisterahwastele ja noortele.

Uldse tuleb tunnistada, et 8 päewa jooksul tegi täiskogu määratu töö ära, mille tagajärgi meie lähemal ajal kõigis organisatsioonides näha saame.

S. N. W. Liidu saadik Jaapanis.

Sm. Kopp wöeti pidulikult wastu.

Tokiost, 24. apr. S. N. W. Liidu saadik Kopp jõudis reedel Tokiosse. Waksalis wötsid teda waetu wälisasjade ministeeriumi esitajad, parlamendi liikmed, ühiskondlikkude organisatsioonide esitajad jne. Paljud tööliste esitajad tõrjuti politsei poolt kõrwale.

Sama pidulik wastuwötmine sündis kogu tee.

Esimene mai Eestis.

P. Peterson. 7

Wäiksemate keskkohtade kohta pakuwad pilti järgmised teated, mis kirjeldawad 1. mai pühitsemist alewites wõi maal. Nii näituseks kirjutatakse Aserist, et «1. mai läks meil suurepäralisemalt kui arwata wõis. Rahwast oli kahtlemata üle kolmetuhande koos. Ka ümberkaudsed külad pühitsesid seda päewa». Ehk jälle teade Saaremaalt: «Esimest korda nägid Kihelkonna elanikud nii suurt inimestehulka, kui 1. mail, — rahwuswahelisel tööliste pühal. «Marsellaise» ja teiste laulude helinal liikus määratu rahwahulk lippude all, millest suur hulk punaseid olid, turuplatsile. Peeti hulk kõnesid, muu seas ka naisterahwaste poolt. Oli see wist Saaremaal esimene sarnane juhtumine. Pandi tööliste lehe «Kiire» toetamiseks summake kokku».

Kõigist Eesti linnadest jäi 1. mail 1917 a. maha Paide. Sääl walitses läbi ja läbi kodanlik waim. Kõnemeheks oli igal pool isand Weiler — miilitsaülem — kes pajatas kokkukutsutud rahwale «pikalt ja laialt wabaduspühast», mis lõppes tööliste kirumise ja wandumisega. Samasisulised olid ka teiste kodanlaste kõned, kes «pühitsesid wabaduspüha».

Rewolutsiooniwaimustus, mis kogu tööliste-klassi endaga tõmbas ja isegi paljuid kodanlasi sundis punaseid lillesid rinna pääle riputama, lõi tingimused, milles wiidi läbi 1. mai 1917 a. Kõik olid uulitsal. See ei tähenda weel mitte, et kõik olid uulitsal kui klassiteadlikud tööwäe liikmed. Kaugeltki mitte. Oli weel palju ja palju pimedust. Aga pimedus wähenes ja wähenes järjesti. Õieti tähendas «Kiir» pärast 1. mai püha oma esimeses juhtkirjas läinud püha kohta («Kiir» № 22, 4. mail):

«See oli esimene kord, kus meie 1. maid wabalt pühitsesime. Ärgu unustagu seda keegi! Pidagu igaüks seda meeles, et kättesaadud wõit, kui meie seda ei kindlusta, et tähenda weel täielist wõitu. Meie wastased ei maga. See, mis meile wõiduna näis olewat, wõib kaduda. Tume jõud ei tuku. Kapitalist ja tema sabarakk kodanlus, kes praegu rewolutsioonilise töörahwa wõimu alla heidetud, ei wiiwita minutitki, et ennast püsti ajada, kui meie aga wõimu juhtimise ohjasid silmapilgukski lodewile laseme. Meil on tarwis endid organiseerida, tarwis on suurtes hulkades kihutustööd teha selleks, et nad arusaamisele tuleks, missugune õige tähtsus üleilmsel proletariaadi 1. mai pühal on. Tarwis on selgeks teha, et see on ainult internatsionaal (rahwuswaheline) proletariaadi püha, kelle hüüdsõnaks on — kõige maade proletaarlased, ühinege! Punased lipud ja plagud — need on internetsionaali lipud, mis kogu ilma töörahwast üles kutsuwad oma wõidupäewa pühitsema, üles kutsuwad wõitlema nende samade meie weriwaenlaste «paisuwate kukrute ja kõhtude» wastu, kes meid prowotseerida tahtsid, kes tahtsid meilt kõige kallimat ainukest püha riisuda, kes tahtsid klassiwõitluse terawust sellega murda ja meie kõrgeid aateid mudasse tallata.»

Saksa junkrute käpa all.

Mitte asjata ei kutsunud «Kiir» pärast 1. maid 1917 a. kogu töörahwast üles oma wõitude kindlustamisele ja süwendamisele. Walitses alles kodanlik wõim ajutise walitsuse näol ja ees seisis oktoober. Oktoobris wõitis Eesti töörahwas käsikäes suure Wenemaa töörahwaga, aga tema wõit purunes Saksa junkrute pääletungimisel, keda toetas Eesti kodanlus küll moraalselt ja aineliselt. Wiisid sm. Trotski rewolutsioonilised sõnakõlksud selleni, et Saksa isewalitsusel piirimaade opereerimiseks käed wabad olid.

Eesti töörahwas pühitses 1. maid 1918 a. Saksa junkrute käpa all. Saksa junkrute wõim oli nii kuri, et isegi Eesti kodanluse esialgne rõõm muutus juba 1. maiks mureks. Kui nad Eestis wastawalt oma kodanlikule lömitamisele wõimu ees Saksa isewalitsuse põlwesid kaapisid, siis teisiti tegid nad wäljaspool Eestit, sest nende esialgne lootus Saksa püssitikkude abil oma kodanluse wõimuwalitsust üles upitada, oli pihuks ja sodiks läinud. Nii kirjutas näituseks «Eesti Päewaleht» (ilmus 1918 a. Eesti kodanlase H. Wellneri toimetusel Peterburis) 1. mail järgmist: «Häwitades Eesti riik-

Mida arutab üleliiduline Nõukogude kongress.

Kuu aja pärast kogub kokku kolmas üleliiduline nõukogude kongress.

Päewakorra esimeseks punktiks on küsimus tööstuse olukorrast. Selle küsimusega on maal seotud: 1) talupoegade turu rahuldamine tarwilikkude kaupadega käsitäes meie tööstuse wäljatöötuse suurendamisega. 2) Nende kaupade hinnad. 3) Toores aine tööstuse jaoks.

Tööstuses on meil häid ja pahu külgi. Kongress teeb ülewaate meie tööstusest. Kongress kuulab ära, millistes tingimistes töötas meil wiimase pooteise aasta wältel tööstus. Kuidas ta neist raskustest pääsis. Mis ootab teda eespool. Milles wõib wäljendatud saada riiklik toetus. Ning ümberpöördult, millisel määral meie tööstus wõib rahuldada lootust edaspidise iseseiswa arenemise pääle.

Edasi tulewad küsimused, mis puudutawad talupoja majapidamist. Kõik need küsimused pole uued, kuid meie waatame neid uutes tingimistes. Kaks aastat tagasi wõime köneleda põllumajanduslikust laenust kui soowist. Praegu seisab see küsimus meie ees, millel oma kogemused, praktikaline minewik. Juba nüüd wõib näha, milles on wead, milles saawutused, kus ja kuidas on leitud õige tee.

Praegu ei könele meie üksi laenust, waid kogemuste najal sellest, mis kõige enam raskendab rahaliste summade koondumist põllumajanduslikutesse laenu asutustesse ja mis wõib kaasa aidata koondusele ja laenusaamise enese odawnemisele. Kellele ja kuidas anda laenu? Millistel tingimistel, tähtaegadel, kellele esimeses järjekorras, millistel protsentidel jne.

Edasi pole ka kodukäsitööliste küsimus uus. Kuid praegu on ta üles seatud kaunis terawalt. Kodukäsitöölisi loetakse meil olema üle 2 miljoni inimese. Nende osa seisab küla tarbete rahuldamises nende kaupadega, mida suurtööstus anda ei wõi. Käsitööliste ettewõtted wõiwad teatud määral ka külades tööpuudust wähendada. Siit on selge kodukäsitööliste küsimuse lahendamise tähtsus. Missugusel määral waja anda neile kergendusi, tõsta nende olukorda, elustada tegewust, kuidas kõike seda siduda rahwamajanduse üldiste küsimustega—seda kõik peab arutama kongress.

Ka maaparanduse küsimus pole uus. Kuid uutes tingimistes peab ta otsustatud saama wastawalt. Milles seisawad need uued tingimised? Uheltpoolt selles, et aast-aastalt kaswab tung uute paremate põllumajandusliste wormide juure. Teiselt poolt aga on riigil praegusel korral enam wõimalust wastu minna külale, maaparanduse odawamaks tegemise mõttes, laiendades maaparanduse laenusid. Lõpuks maaparanduse enese praktika tõttu on märgata abinõusid tema lihtsustamiseks. Kõik see on tarwilisel määral arwele wõetud ning sellekohaselt peab ta oma mõju awaldama maakorralduse edaspidise töö pääle.

Põllumajandusliku kooperatsiooni küsimus on niisama ülestõusnud uuelt. Aasta tagasi lahendati ära tarwitajate kooperatsiooni küsimus. Nüüd seisab ees — ära lahendada põllumajandusliku kooperatsiooni küsimust. Ulesanne seisab siin, teha põllumajanduslikku kooperatsiooni talupoja majapidamise tõstmise tõeliseks abinõuks. Kuidas luua tema oma kapitaale, kuidas kõwendada põllumajanduslikku kooperatsiooni õiguslist olukorda, kuidas korraldada tema walmistuse, ostu ja müügi tööd ning millistel alustel ühendada algpõllumajanduslikud kooperatsioonid ühisustesse. Need on siis pääküsimused, mis seisawad põllumajanduse kooperatsiooni ees kui edasi lükkamatud ja tarwilikud küsimused.

Eriliselt seatakse üles nõukogude ehituse küsimus. Ka see küsimus seatakse üles uuelt. Oma esimestel aastatel nõukogud külades pääle administratiiwsete kohustuste mingit osa ei etendanud.

Nad ei olnud ei walla ühiskondliku majapidamise organisaatoriteks, ei küla ühiskondliku elu keskpunktiks. Muu seas aga justkseda osa peawadki etendama nõukogud, wastasel korral on nad määratud kiratsemisele.

Kohtadel said nõukogud uued õigused enam isetegewust, ise oma eelarwe. Walimised aga peetakse nüüd sarnastes tingimistes, mis kindlustawad laialist huwituust laiade rahwahulkade poolt. Kõik see loob tarwiliku aluse, mille pääl on wõimalik parandada ja elawamaks teha nõukogude tööd. Kongress waatab järele need praktikalised ettepanekud, mida nõukogude ehituse nõupidamine wastu wõtnud. Samuti kinnitab kongress terwe rea abinõusid, mis wõimaldawad kindlustada nõukogude töö edaspidist paranemist.

Lõpuks on kongressil ülesseatud küsimus — rahandusest. See on küsimus eelarwest, küsimus maksudest. Mõlemist — otsekohestest ja kaudselest maksudest, siis põllumajanduslikku ja tööstusliku maksu määrade kindlaks määramine, mis kaasa aitaks walmistusjõudude arendamisele, riiklikust ja kohaliktudest eelarwetest. Riiklik eelarwe kaswab meil, nüüd — kuidas tema edaspidist kaswu kindlustada, kuidas korraldada eelarwe kawatsusi, nii et nendes poleks tühje lubamisi, kuidas seada teatud ühetasast üleminekut eelarwe wäiksematest määradest suurematele.

Need on siis need küsimused, mis seisawad praegu rahanduse suhtes kongressi ees lahendada.

Weel seisab kongressi päewakorras küsimus Punasest sõjawäest. Praegu ei ole küll sõja aeg, kuid sõjawäe wõitluse wõime küsimus on samal ajal rahu ja rahuliku töö kaitse küsimuseks. Sõjawäe olukord, tema seesmine elu, tema õppus — kõigist sellest köneldakse kongressil laias aruandes.

Nii siis, pääküsimused kongressil on majanduslikud, ning kongressi pääiseäraldus eks on see, et erilise tähelepanuga kriipsutakse alla kohtadepäälsed kogemused.

Käesolewal korral on parteitute esitus kongressil laiem, kui endistel kongressidel. Talupoegade näpunäiteid wõetakse aga kaalumisele erilise tähelepanuga. B.

Meie asunduste poliithariduslikkudest ülesannetest.

Asunduste poliithariduslik töö, mis klubide, punaste nurkade, lugemistubade ja koolide kaudu tehakse, edeneb wisalt. Wõib öelda, et kuni senini endistest tegewuswormidest palju kaugemale minna pole suudetud. Pääpõhjuseks selleks on see asjaolu, et meil asundustes ettewalmistatud poliithariduse töölised puuduwad ja kogu töö seega asutuse ümber kogunud noorsoo algatusel tehtakse. Loomulik, et sarnase olukorra järeldusel töös ja tegewuses see kindel alus ja sihtjoon puudub, mis poliithariduslikku tasapinda kiiremalt tõstaks. Kuid paraku ei ole ette näha, et seisukord wäliskooli tööliste kwalifikatsioonis niipea paraneks. Uldine majanduslik seisukord sunnib meid wast mõnedki aastad weel piskuga läbi ajama ja, kuigi meil ka korda läheks enam-wähem ettewalmistatuid wäliskooli töölisi kohtile saata, siis ometi niiwõrd wäheses arwus, et üldine nõue siiski rahuldust ei wõi leida. See ei tohi aga mõlgil tingimusel põhjuseks saada, et teist wäljapääsu teed tarwis otsida ei oleks.

Meie peame seisukorra nii wõtma, nagu see loomulikult on ja selle järele oma töö ja tegewuse wõimalusi hindama.

On silmnähtaw, et asundused teekahkmel seisawad, see on, elawad murrangu aega üle, et maale uut nägu luua. Ikka enam ja enam püüab asundus oma endisest ilmast wälja pääseda, talle uut wastawat ilmet omandada. Endised wiisid, harjumused ja kombed ei sünni ka maal enam uue elu- ja olukorra raamidesse. Need jääwad kitsaks ja talupojad otsiwad teesid wäljapääsemiseks.

Tähtsamaks tingimuseks wäljapääsuks on see, et **maal kõik kultuurlik jõud selleks otstarbeks ärakasutatud saaks, s. o. ühine poliithariduslik wäerind luuakse.**

Selles sihis tulewad tegelikult tööle tõmmata nii kooliõpetaja, arst, maamõõtja, agronoom, welsker kui ka kohalikud nõukogu tegelased.

Peab loobuma sellest waatest, nagu ei saaks Wene kultuurlisi jõudusid kasutada. Tõsi, meie ei saa neid tegelikult tööle tõmmata, selleks puuduwad mitmed wõimalused, nagu pääasjalikult keel, niisama nende elukohtade kaugus jne. Kuid niipalju, kui meil nendega kokkupuutumist tuleb, niipalju, kuipalju nad ühel ehk teisel ajal meie tegewuspiirkonnas liiguwad, tulewad nad nõu- ja juhatusandmiseks ärakasutada.

Erilise loomuliku wahekorra sissesead-mist nõuab ka poliithariduslikku asutuse ja komnoorsoolaste ühingu wahekord. Meie teame, et komnoorsoolased maal aktiiwsem element on, kes alati ja igalpool walmis on tegewusest osa wõtma. Komnoorsoo ühingu ring on ühenduses walla komiteega, kust kaudu nii mõnedki häädnäpunäited ja juhatused abiks wõiwad tulla.

Kõige tähtsam on aga sideme pidamine walla kesk-lugemistoaga. Walla kesk-lugemistuba on alaliselt uute juhatuste ja näpunäidetega informeeritud, on lähedases ühenduses maakonna ja kubermangu keskkohtadega.

Mida tugewam ja kindlam side meie asutusel walla kesk-raamatukoguga, seda selgemaks ja tugewamaks saawad ülesanded, mis asutusel täita ja seda ettewalmistatuna wõime nende ülesannete täidesaatmisele asuda.

Side, side ja weel kord side, see olgu meie päewa hüüdsõnaks.

Poliithariduslikkude asutuste ülesandeks on kõikide talurahwa hulkade enese ümber tõmbamine. Kui me seda senini ainult, ja enamalt jaolt ainult pidude kaudu oleme teinud, siis on tagajärjed näidanud, et klubid, punased nurgad jne. seega massilisteks pole arenenud. Tähendab, et laiemad talupoegade hulgad neilt enam ootawad, enam elulisemat. Ja see on tõsi. Mitte pidude lõbus ei seisa meie arenemise pant, waid selles töös, mida me oskuse ja teadmisega wõime teha. Kuni senini on talurahwale paljugi nõukogude korraldustest ja määrustest tundmatud. Tegelik elu nõuab aga nende põhjalikku tundmist, kui asjata jõu- ja ajakulutusest tahetakse ära hoida.

Kust peawad nad aga neid teadmisi saama ehk kuhu poole peaksid nad pöörama, kui mitte klubi ehk punase nurga poole, mis maal poliithariduslikkudeks asutusteks? Kuid need asutused ei ole senini secsuguse ülesandega tegemist teinud. Ometi on aga see üks elulisematest küsimustest, mida asutus kahe silma wahele jätta ei tohi. Tõuseb küsimus, kuidas seda korraldada, kui selleks wastawad jõud puuduwad.

Iseäralisi raskusi siin tegelikult aga ei ole. On olemas kaks teed. Esiteks kesklugemistuba ja teiseks „Edasi". Asutus (klubi, punane nurk) peaks teatawad päewad ära tähendama, millal küsimuste pääle, mida asunikud waremalt sisse annud, wastust wõib saada. Klubi juhatus, kes küsimused wastu wõtab, seadab need järjekorda ja pärib nende pääle, kui walla kesklugemistuba lähemal, säält wastust ehk saadab küsimused „Edasile", kus iga puhkepäewases numbris wastused antakse. Ära kasutada tulewad ka kõik küsimused ja wastused, mis „Edasis" senini antud. Neist wõib juba teatud materjaali sarnase teadete büroo organiseerimiseks saada.

Sellele elulisele küsimusele peab iga klubi, iga punane nurk, isegi ka kool tarwilist tähelepanu pöörama.

Asutustest ei tohiks ka metsa-, maasjanduse ja muud kodeksid puududa. Kuid tuleb silmas pidada, et antawad teated arwamistel ei põhjeneks, waid isegi sarnased kodeksite punktid, mis küllalt selged ei ole ja mitmesuguseid arusaamisi wõiwad anda, ennem kindlaks tehakse kui nõuküsijale edasi antakse. Sest walest

---

likke õigusi, õigust enda rahwuslikku elu elada, algas okkupatsiooni wõim nüüd ennast maal järjekindlalt maksma panema, käies oma nõuandjate Balti parunite näpunäidete järele ka kõige pisemates asjades...» Eks paista siin igast sõnast nurin sakslaste wastu ainult seepärast, et nad armsat Eesti kodanlust sugugi mitte arwesse ei wõtnud.

1. maiks 1918 a. oli Eesti töölisteklass suurelt wähenenud. Esiteks wähendas tööliste arwu rea wabrikute ewakueerimine ja teiseks tuhandete tööliste põgenemine Eestist. Aga kõige selle pääle waatamata oli siiski palju üle poole töölisteklassist alale jäänud, kes Seckendorfi piitsa all waewles. Kuid juba seegi, et wabrikud kõik oma töölised suures enamuses lahti lasksid, lõhkus tööwäe jõudu. Sest wähenes ju tööliste arw Wene-Balti tehases wiie tuhande päält 230 inimeseni, Dwigatelis 1200—730, aga weel paljud seisid täiesti. Wabrikute sulgumine, tööliste organisatsioonide lõhkumine (ametiühisused pandi kinni ja töölistemajasse asutati Saksa soldatite kodu), partei organisatsiooni puudumine, — kõik see lõi säärase olukorra, kus puudus juhtiw keskkoht tööliste päewa läbiwiimiseks.

Põhja-Balti komitee ülepääkaela taganemine, kus ühtki katset ei tehtud laialipillatud parteiliikmete ühendamiseks, mõjus rusuwalt üleüldse tulewase töö pääle. Ei suutnud ka kõiki jõudusid sm. Wöölmann, N. Janson ja teised ühendada, kes aktiiwsetest seltsimeestest algul sinna jäid, sest nad tiriti wangikongi. Aga sm. J. A. seletas aastad hiljem, kui ta oma mõtteosalistega eelpoolnimetatud seltsimehi sinnajäämise pärast isegi parteist oli katsunud wälja wisata, et kõik see on tulnud «häkilisest pääletulekust ja parteiorganisatsioonide wilumatusest», («Klassiwõitlus» nr. 3—4, 1921 a.). Aastad hiljem on muidugi kerge tehtud wigasid näha, neid arwustada, isegi ka wahest juhtub, et tegijad isegi neid wigasid tunnistawad, aga see kõik ei paranda tehtud wiga. Partei organisatsiooni täieline likwideerimine 1918 a. lõi aga säärased tingimused, mis ei lasknud Eesti töölisteklassil Saksa okkupatsiooni wõimu all sugugi organiseerimise tööd laialisemalt teha.

1. mai läks pääliskaudselt waadates üleüldiselt rahulikult. Waikust rikkus ainult esiteks lendlehtede laialilaotamine ja teiseks Saksa sõjawäe ettewalmistus nii Tallinnas ja mujal, kus ustawatele sõjawäe osadele käsk anti ainult laetud püssidega 1. mail uulitsale minna ja Wiruwärawa mäele ja Pelgulinna heinamaale suurtükid üles seati. Aga kõigi nende ettewalmistuste pääle waatamata pühitsesid töölised oma rahwuswahelist püha. Kuigi meeleawaldust wõimalik ei olnud korraldada, siiski wabrikutes ei tulnud kõik töölised tööle. Puuwilla wabrikus ja weel mõneski teises tuli wabrikuwalitsusel terweks päewaks töö seisma panna, sest tööle tuli nii wähe töölisi.

1917 a. oli jätnud töölistele rewolutsioonilise waimu ja klassiteadliku seisukoha, mis ise neile ütles, kuigi puudusid juhtiwad organisatsioonid, mida tuleb neil teha rahwuswahelisel tööliste päewal. Ja Eesti töölised näitasid seda tegudes.

1. mai kodanluse ikke all Eestis.

Eesti kodanlus wõttis rõõmuga Saksa isewalitsuse esitajatelt pääle Saksa rewolutsiooni wõimu wastu. Ta saawutas oma eesmärgi — «Eesti iseseiswuse».

Siit algab Eesti töölisteklassi okastee. Kui seni Eesti töölisteklassil tuli waewleda Saksa ja Wene isewalitsuse wõimu all, siis nüüd algasid piinaaastad oma tõusikkodanluse wõimu all. On ikka waks wahet endise Wene isewalitsuse ja praeguse Eesti iseseiswuse wahel. Kui Wene isewalitsus ei olnud weel töölisteklassi p i i n a m i s e k s ja r ü ü s t a m i s e k s kõiki «haritud ilma» wingerpussisid tarwitanud, siis pidi ju nüüd puhastwerd Eesti kodanlus seda tegema. Eesti kodanlus, kes kogus omale teadmisi tööliste kurnamiseks isewalitsuselt ja praegustelt Euroopa «haritud» riikidelt, on aastate wältel näidanud, et ta oma metsikuste poolest kõigist kodanlikkudest riikidest eesrinnas sammub. On ju see a i n u k e s e k s alaks, millega wõib Eesti kodanlus kogu ilma ees u h k u s t a d a.

(Järgneb).

antud teated kõigutawad ainult asutuse wastu usaldust.

Edasi teame, et maal iseäralik huwi põllumajanduse tõstmise wastu on. Ja loomulikult, sest et see eluküsimuseks on. Selleks tuleb tahes ehk tahtmata kohalikku agronoomi (wallast) kas wõi tõlgi abil kasutada.

Asunikud ise lükaku küsimused üles, missugune osa põllumajandusest teaduslikku walgustust tarwitab ja selle järele tehku agronoom oma aruanne ehk pidagu ettelugemist. Uhes sellega olgu asutuses põllumajanduslik ring, kes wäljapaneb selle alasse puutuwa kirjanduse (siin hulgas „Edasi“ põllutööleht).

Talupojad ei rahuldu praegusel ajal siiski mitte ainult põllumajanduslikkude küsimustega, waid teda huwitab ka küsimus, missuguse wahekorra kodusõda lõi talupoegade ja tööliste wahele. On teada, et talupoegade pääle wäga mitmeti on waabatud, kuna kodusõda talupojad isegi sarnasesse seisukorda surus, nagu olekfid nemad pääle Oktoobrirewolutsiooni töörahwa kurnatawad.

Neist küsimustest ei saa asutused mööda minna, waid peab kõik wõimalused ära tarwitama, et põlewamad poliitilised küsimused selgitust leiaksid. Lihtsamaks abinõuks wõiks siin talupoegadesse puutuwate kirjatükkide ettelugemist, niisama ka wäljalõikena seinale panemist „Edasi“ lehest soowitada.

Wastuwaidlemata kindel on, et iga asi edukamalt läheb, kui juhtijaks wastawalt ettewalmistatud seltsimees oleks. Kuid nagu ülemal nägime, ei ole iseäralik raske ka kodusel teel, s. o. kohalikkude jõudude ühisel jõul küsimustest üle saada.

Klubide, punaste nurkade ja lugemistubade juhatused pangu enesele küsimused üles, missugused nõuded kusagil kohtis asunikkude seas olemas on ja wastawalt nende nõuetele olgu asutuse töö ja tegewus korraldatud. Muidugi ei taha me seega niisugust tegewust eitada, nagu laul, muusika, näitemäng, sport jne. Kuid ainult need ei suuda laiemaid hulkasid asutuse ümber koondada ega asutust hulkadele tarwilikuks ja ligitõmbawaks teha.

G. T.

Nõukogude maalt.

Külwipind kaswab.

Põllumajanduse rahwakommissariaadi lõpuliste andmete järele 1924 a. on külwipind S. N. W. Liidus suurenenud 4 protsendi, taliwiljade all 0,6 protsendi ja suwiwiljade all 6,2 protsendi.

Usbekistan üleliidulisel nõukogude kongressil.

Usbekistani S. N. wabariigi kesktäidesaatew komitee wolitas kesktäidesaatwa komitee esimeest s. m. Ahun Babajewi ja Usbekistani rahwakommissaride nõukogu esimeest s. m. Taifuli-Hodshajewi esinema üleliidulisel nõukogude kongressil deklaratsiooniga Usbeki wabariikide soowil astuda S. N. W. Liidu liikmeks.

Usbekistani kesktäidesaatwa komitee juhatus saadab üleliidulisele nõukogude kongressile erilise saatkonna parteitutest dehkaanidest ja töölistest pärismaalaste hulgast. Selleks otstarbeks korraldatakse laialdasi walimisi parteitute dehkaanide ja tööliste keskel, kelledest walitakse 10-liikmeline saatkond ülalnimetatud kongressile.

Siberi oblasti täidesaatew komitee.

Siberi rewolutsiooni komitee teeb eeltöid, et walitsust üle anda Siberi oblasti täidesaatwale komiteele, mida walitakse suwel Siberi esimesel nõukogude oblasti kongressil.

52 reisijate rongi Moskwasse.

Uue sõiduplaani järele saadetakse 1. maist pääle Harkowist iga nädal 52 reisijate rongi Moskwasse, 35 rongi Sewastoopoli, 28 rongi Rostowi, 8 rongi Kiiewi, 7 rongi Nikolajewi ja 7 rongi Odessasse.

Uus uniworm militsionääridele.

1. mail saab miilitsa uued uniwormid. Mütsid jäätwad punase äärega, musta põhja ja rohelise kandiga. Sinelite krae on must. Ka kuubede (frensch) krae jääb must-roheliste petlitsidega. Pääle uute sinelite ja uniwormide antakse weel iga militsionäärile kõrged saapad ühe paari tagawara poltaldadega.

Kultuurhariduslikku töö sidemest maal.

Ei ole saladus, et kultuurhariduslik töö maal Eesti asundustes kannatab weel palju kindla sideme puuduse, mitte kokkukõlaliste asutuste wahelise korralduste ja töö üldise juhtimise plaanikindluse puuduse all rahwuswähemuste seas.

Mida keerulisem on ümbruskond, seda rohkem tuleb raskusi ja töö nõuab ühtmeelt, kokkuköla ettetulewate takistuste kõrwaldamises. Nii ka siin.

Et ümbruskond eestlaste seas kultuurhariduse töö tegemiseks wäga palju erineb üldisest Wene tööst, on kõigile arusaadaw. Juba asunduste majanduslik alus on siin teine, siis weel asunduste laialsus wäikeste raioonide kaupa, ehk wäga tihti ettetulew— üksikute taludena laialipillatud olek Wene külade seas. See kõik annab ennast tuntawalt tunda töö organiseerimise, keskendamise ja juhtimise mõttes. Ei wõi ka nimetamata jätta endise olukorra iseäralisi kombeid ja harjumusi, mille juured weel kõwasti püsiwad, tsaariajast pärit olewaid wäärnähtusi, eeskätt just usukütkestust ja rahwuslist waenu, mis teatawasti oma eitawat mõju kultuurhariduslikku töö pääle awaldawad. Kõiki neid üksikult siin üleslugeda ja lähemalt waadelda oleks tarwituseta. Päätähtsus on selles, et maal eestlaste seas kultuurhariduslikus töös kujuneb mitmes asjas keerulisem tegewus, kui üldises töös. Puudub kõigepäält töö keskendamise wõimalus, nende üksikute laialipillatute wäikeste raioonide olewate kultuurhariduslikkude asutuste, klubide ja punaste nurkade üle.

Meil siin ei jää teist teed, kui edaspidi rohkem sidet katsuda luua kohaliste walla ja kreisi kultuurhariduslikkude keskkohtadega. Olgugi, et nad meile mõnes küsimuses nii wastuwõetawad ei ole, kui peaks olema, nimelt keeleliselt. Kuid teist teed praegusel korral töö keskendamiseks ei ole, sääl, kus puuduwad üldwallalised ehk kreisi Eesti kultuurhariduslikud asutused.

13. partei kongress kriipsutas alla, et kultuurhariduse töös palju takistusi on just ülemalseiswate asutuste mittekokkukõlalisest tegewusest ja otsustas selle aasta jooksul neid kindlalt kõrwaldada.

Weel otsustas kongress, et üksi kultuurhariduslik töö ega tegewus walla piirkonnas, ei tohi wäljaspool sidet walla lugemistoaga olla. Wiimane on keskendatud ühenduse punktiks kõigis kultuurhariduslikus tegewuses walla pinnal.

Mis oleme meie nende otsuste alal selle aasta jooksul ära teinud ja kui tegime, missugused järeldused on saawutatud?

Enne kui selle küsimuse pääle wastata, peatume weel pisut walla lugemistoa ja tema juhtiwa organisatsioonilise külje juures.

Ühiskondlik-poliitharidusliik töö ei ole mõeldaw ilma laialdase osawõtuta, ega ilma keskendawa juhtimiseta.

Sellest siis tekkib wajadus kõigi kultuurhariduslikkude asutuste sideme sõlmimiseks walla lugemistoaga, kuhu kõik wallos tehtaw poliitharidusline töö koondatud on.

Iga niisuguse walla lugemistoa juures on kultuurhariduslik komitee, mis ühes sellega ka lugemistoa nõukogu. Mõnes kohas hüütakse seda lihtsalt walla poliitharidusekomiteeks. Sellesse komiteese kuuluwad pääle partei komitee noorte ühingu ja walla hariduse osakonna esituste weel esitajad kooperatiiwist, maa ja metsatööliste ametiühisusest, walla sanitaar asutustest, agronoom punktist jne.

Ülemal ettetoodud põhjustel ei ole meil kultuurhariduse töös wõimalik igalpool niisugust keskendust läbi wiia. Siin on tarwiline meie klubidel ja punastel nurkadel luua side üldise walla lugemistoaga. Kus see wõimalik, katsuda oma esitus sissewiia selle kultuurhariduslikku komiteesse kas (kooliõpetajate, haridustööliste ametühisuse) ehk noorte ühingute kaudu.

Uks hää külg kultuurhariduse töös walla piirkonnas sideme sõlmimise järele lugemistoaga on sellel, et siis hakatakse rohkem tähelepanu pöörama rahwuswähemuse töö pääle wallas. Ka wõib esitus, luues häätahtlikku wahekorda ja üksteisest arusaamist, olla tööle suureks eduks. Puudus ju seniajani meie klubidel ja punastel nurkadel side walla lugemistoaga ehk kui oli, siis koguniste nõrk.

Kokkuwõetult peame ütlema, et 13 kongressi otsuse järele kultuurhariduse töös maal on meil weel suur samm ees. Teiseks ei pea küla kultuurhariduse tegelased üldisest sidemest eemale hoidma, waid kasutama kõigekülgselt üldist aparaati selleks. Eemale hoidmisest kannatab töö.

Ärmiselt raske on juhtimine ja tehniliselt sideme pidamine kreisi ehk kubermanguga, kui wallas lugemistoaga side puudub, ehk katsutakse seda hoida ainult kreisi ehk kubermangu osakondadega möödaminnes wallast.

Nendes kohtades walla piirkonnas, kus kultuurhariduse tegelased on suutnud sidet sõlmida üldise walla lugemistoaga, wahekorra oma esituse kaudu kindlale alusele panna ja ühist aparaati kasutawad kõrgemal olewate asutustega läbikäimises, on tegewus silmanähtawaid tagajärgi annud.

Et küsimus niiwõrd tähtis on, siis oleks edaspidi soowitaw maa kultuurhariduse tegelastele kirjutada selle küsimuse kohta. Missugused on kogemused ja järeldused, kus see juba olemas. Missugused on wäljawaated ja wõimalused selleks sääl, kus side weel puudub.

Rips.

Kinnitusasjanduse lähendamine talupoegadele.

Riiklik kinnitus on kolmeaastase tööga paljugi kätte saanud: kannatanutele maksetaw kahjutasu suureneb aasta-aastalt, maksud wähenewad, kinnituse maksude wäljamaksmine kiireneb. Nüüd kawatseb riiklik kinnitus ellu wiia uut algatust, mis kinnituse operatsiooni arenemises suurt osa saab etendama.

See küsimus puudutab talupoegade tõmbamist alalisele kinnitustööle. See riikliku kinnituse kawa wõib lähikesjades küll weel wähe muutuda, kuid arwatawasti kinnitab selle nõukogu wõim ära. Praegu peatame meie selle algatuse tähtsamate silmapilkude juures.

Kuidas talupoegi kinnitustööle tahetakse tõmmata?

Küla üldkoosolekutel walitakse erilised isikud — kinnituse wolinikud. Need isikud on elanikkude esitajateks riikliku kinnituse ees, s. o. eeskätt kinnituse agentide ees. Kinnituse woliniku pääl lasub kohustus ka tulekahjuwastase kaitse järele walwamine: ahjude ja korsinate korralikkuse, tulekahju wastu wõitlemise riistade järele walwamine.

Riikliku kinnituse wolinikkude töö kokkukõlastamiseks ja töö kohta mõtete wahetamiseks kawatsetakse nende ülewallalisi konwerentse kokku kutsuda. Wiimaste pääl seletab agent wolinikkudele kõiki neid huwitawaid kinnituse küsimusi.

Muidugi nõuab see algatus suuri kulusid, mida riiklik kinnitus ega oma pääle kawatseb wõtta. Wolinikkudele ei kawatseta palka maksta, waid wolinikuks olemise ajal kinnitatakse täiendawalt ära nende hooned, koduasjad, wiljapõllud ja teda ennast (surma wastu). See on wolinikule muidugi suureks toetuseks.

Pääle ülaltähendatud kawatseb riiklik kinnitus elanikkude juuretõmbamiseks luua agentide juure erilised ringkonna kinnituse nõukogud — walla täidesaatwate komiteede, wastastiku abiandmise komiteede esitajatest, küla wolinikust, tuletõrjujate komando ülemast, agronoomist ja loomaarstist (kui nad elawad sääl, kus kinnituse agent).

Nende nõukogude ülesandeks on kinnituse maksude kergenduste ärajaotamine, tulekahjuwastaste abinõude järele walwamine. Pääle selle arutawad need nõukogud ühte ehk teist abinõu, mis kinnitusasja parandamiseks tarwis ette wõtta.

Iga riikliku kinnituse kub. kassa juure kawatsetakse omakorda luua riiklik kinnituse nõukogu, kes tööd korraldab kubermangu ulatuses.

Mis puutub kinnituse nõukogudesse wabariikide rahanduskommissariaatide juures, siis kawatsetakse sinna tööle tõmmata üks liige talupoegade wastastiku abiandmise keskkomiteest.

Nii kawatsetakse selle kawa järele talupoegi alt üles riikliku kinnituse asja juure tõmmata.

Kahtlemata toob see abinõu suurt kasu riikliku kinnituse talupoegadele lähendamise mõttes.

M. H.

Töölise wastus talupoja kirja pääle.

(Wastus „Lõunalase“ kirja pääle).

Nagu „Lõunalase“ kirjast näha on, ei wõta ta waewaks ajalehtesid lugeda, et selgusele jõuda, millest see asjaolu oleneb, et meil S. N. W. Liidus praegu wäga wähe raha on olemas ja iseäranis talupoegadel teda wäga wähe on. Tuletan ainult „Lõunalasele“ meele, et meie S. N. W. Liidu rahanduse reformi ajajärk on ainult üks aasta wana. Sellest on juba küllalt ja selgelt meie ajakirjanduse weergudel kõneldud, et iga wähemgi arusaaja ajalehe lugeja peaks aru saama, millest oleneb rahapuudus S. N. W. Liidus.

Mis puutub wabrikutööstuse ainete odawnemisesse, siis kestab sellel alal töö ühtesoodu edasi, nagu ma juba eelmises kirjas seletasin, ei jää meie peatama mitte ennesõjaaegsete hindade juure, waid teeme nad weel odawamaks, kui enne sõda oli.

„Kust „Lõunalane“ on seda lugenud, et riik wõtab raha rohkem sisse, kui wälja laseb?“ Ma olen seda küll ajalehtede weergudelt lugenud, et riigil on seniajani wäljaminekud suuremad, kui sissetulekud. Sm. „Lõunalasel“ pole wist ajawiiteks muud teha, kui mõtleb suuri asju ja märgib paberile.

Niisama on lugu ka wäljamüügiga, ei ole kusagil kuulda, et wäljamüük wäheneks, waid ta suureneb igal pool. Ainult mõnes kohas wäheneb wäljamüük seepärast, et meil pole weel niipalju walmis kaupa, mida turule lasta, sest nõudjaid on kauba järele palju. Sääl, kus kaupa on wähe, on ka wäljamüük wähem. Ärge olge „Lõunalane“ ikka nii kartlik, ega iga tühja asja pärast ei panda siis teid trellide taha, wõite julgesti oma mõtteid awaldada.

Mis puutus kooperatiiwide tegewusesse, siis peab ütlema, et on igasuguseid puudusid olemas, nagu iseoma kasu püüdmised ja seltskonna waranduse raiskamised j. n. e.

Et aga sarnased wäärnähtused wõiksid kedagi arusaajat kodanikku kooperatiiwist eemale peletada ja sundida tema tegewusest mitte osa wõtta, ei ole põhjuseks, nagu teie kirjutate kinniste silmadega waadata kõiki neid wäärnähtusi.

Meil S. N. W. Liidus on selleks lai wabadus, iseäranis töölistel, et wõime kooperatiiwide ja teistest organisatsioonide tegewustest osa wõtta. Ja seda wabadust peame meie täies ulatuses ära tarwitama ja organisatsioonide tegewusest osa wõtma. Kui meie kõik wõtame tegelikult osa, kontrolleerime neid, kes organisatsioonide eesotsas, kes nende juhtiwate kohtade pääl on, siis olen ma kindel, et sarnased ebaloomulikud nähtused meie kooperatiiwidest kaowad, milles teie omas kirjas minule kirjutate.

Tööliste ja talupoegade riigi ülesehitamise tööst peawad kõik kodanikud osa wõtma, aga mitte kinniste silmadega päält waatama, nagu teie seda teete.

Nagu ma juba eelpool tähendasin, on olemas mitmesuguseid wäärnähtusi, aga neid wõime ainult ise omal jõul, energilise kaastöötamisega kõrwaldada. Sündmuste käiku peame tingimata silmas pidama, et mitte neid puudusid ei oleks enam meil silmade ees. Iseoma tegewusega wõime neid puudusid wähendada ehk suurendada.

Laboristo.

Leningradi teated.

Inglismaa naistööliste saadikute siiasõidust.

Esimene grupp Inglise naistööliste saadikuid jõuawad Leningradi 1. mail ja teine grupp 2. mail.

17.800 töölist wajawad kurorti.

Leningradi töästuste ja ametiühisuste kaudu korraldatud järelwaatuse tagajärjed näitawad, et käesolewa aasta suwe hooajal wajawad 17.800 kinnitatud töölist ja teenijat kurortides-sanatooriumides arstimist, nendest on tiisikuse haigeid 54,6%, werewaeseid — 14,5% ja närwihaigeid — 9,2%. Kõige suurema arwu kurorte ja sanatooriume wajawaid annawad metalltöölised — 5.800 inimest, toitainete ametühisus 1800 ja paberitöölised — 710.

Esimese mai ilustused aedades.

Silmas pidades hulgalist jalutuskäike linnaaedades 1. mail, seab kommunaal-majanduse osakond üles Tauria, Jusupowi, Mihailowi ja Töörahwa aedadesse kuni 2 tuhat elektrilampi. Mihailowski aed awatakse jalutuskäiguks ainult 1. mail. Ülejäänud päewadel seesmiste tööde tõttu on ta kinni publikumi jaoks.

303 mõisnikku.

Kubermangu maksjate kommisjon andis Leningradi kubermangus üles 303 endist mõisnikku, kes tulewad wälja saata oma endistest mõisatest.

Agronoomide kongress.

Mai algul awatakse Leningradis katselise agronoomia tööliste Põhja-Lääne oblasti kongress.

Eesti konsul eeskujulik teenija kurnaja.

Leningradi Eesti konsulid pidasid omal teenijaks optanti kod. E. Treierit. Muidugi nad pidasid teda nagu „demokraatlik" kord nõuab.

Kõige päält pidi ta olema alandlik ja sõnakuulelik ori. Kui teenija juhtuski midagi wastu ütlema, siis ähwardati kohe wäljasaatmisega Eestisse. Aga et teenija sai juba konsulaadi härra juures „wabad demokraatiat" wäga hästi tunda, siis pidi ähwardus muidugi mõjuma, sest Eestis wõis see „päris demokraatia" weel kibedam olla.

Teenija pidi koristama ja puhastama 15 tuba ja ühe koridori, ahjud kütma, lauad katma, külalisi wastu wõtma ja öösti, kui härrad ja prouad teaatrist ja teisest lõbukohtadest tulid, neid wastu wõtma. Sarnasel korral muidugi ei wõimud olla juttugi 8-tunnilisest ega 12-tunnilisest tööpäewast.

Konsulid pidid ju tööpäewast kinni pidama omist demokraatlikkudest põhimõtetest.

Selle töö eest maksti teenijale 5000 Eesti marka, kuna sellest wõeti söögirahana 3000 marka maha. Kätte sai teenija siis 2000 marka. Palju see rublades wälja teeb, arwaku igaüks ise wälja.

Iseäranis suurt meisterlikkust teenija kurnamises awaldas praegune konsul Mölder ja ta proua, kes muutsid teenija seisukorra wäljakannatamatuks.

Kõige pahemaks muutus teenija seisukord pääle nowembrikuu Eesti wastast meeleawaldust, kui ka teenija awaldas oma poolehoidu meeleawaldajatele. Siis hakati teda kahtlustama. Lõpude-lõpuks oli teenija sunnitud konsuli juurest lahkuma.

Kui konsuliks oli Tomberg, siis andis teenija temale 3½ tuhat Eesti marka kingade ostmiseks Eestist. Tomberg sõitis mitmed korrad Eestis, kuid ei toonud kinge ja ei annud ka raha tagasi. Tomberg kadus ja nõnda jäigi teenija omast rahast ilma. — ri.

Määrused elektri tarwitamiseks.

Praegu elektri tarwitajad ei tea weel, mida nõutakse elektri sissesseadmisel ja kuidas tuleb elektrienergiat kasutada. Sellepärast annab „Elektrotokt" wälja eriliseд broshüürid määrustega elektritarwitamiseks. Esimeses järjekorras antakse need määrused majawalitsustele ja pärast kõigile tarwitajatele.

Uue sanatooriumi awamine.

Kubermangu terwishoiu walitsuse juures olew kurortide-sanatooriumide osakond awab 5. mail uue sanatooriumi „Orlino" närwihaigetele Stroganowi jaama juures. Kõik kohad selles sanatooriumis antakse ainult sotsiaalselt kinnitatud haigetele.

Sport.

Sport ja haigutamine.

Kui üks ehk teine spordiringi näitelawal wabade harjutustega ehk piramiidedega esineb, siis peaks kogu ülesastuw kollektiiw ja niisama igaüks spordiringi liige distsipliini, teatud eeskujuliste liigutustega ja oma energiliste wäljaastumistega pidulolejatele spordi alal eeskujuks olema.

Aga kui meie waatame Harmajas komnoorsoo lihawõtte õhtul nais spordiringi wäljaastumist, ühes sellega tähelpannes pidulolejate (kus ka Saksa sm. wiibisid) meeleolu ülesastumise ajal, siis peame ütlema et pääpuuduseks olid selisiliste loiud (eluta) liigutused, mis nii mõnelgi päältwaatajal haigutust tekitas. Jääb soowida, et spordiring energilisemalt tööle asuks, et päältwatajatel tulewikus ei tuleks higutamiseks sund pärani ajada. Komnoorsoolane.

Teaduslik töö organisatsioon N.O.T. ja mõni sõna tema tähtsusest.

N.O.T., s. o. töö juures niisugune süsteem, mille läbi wõib tõsta töötajakust, et sel teel kaotada wähem tööliste energiat, hoida tööjõudu ja inimeste terwist. See süsteem on selleks, et tõsisemalt läbi uurida tööprotsessi.

N.O.T. uurib niisuguseid küsimusi, näituseks: tööliste wäljawalik, nende liigutused, wäsimus, puhkus, et töö õieti jaotatud saaks ja söögiaeg teatud tunni järele oleks. Paneb rõhku ümbruskonna mõjude pääle ja et töö õieti organiseeritud oleks tööettewõttes. Uurib järele tööliste jõudu psüühiliselt ja füüsililiselt, wõrdleb nende töö osawust mitmesuguste töödega.

N.O.T. järel tuleb walida ja jaotada tööjõudusi, tuleb rõhku panna inimeste füüsilise ja psüühilise oleku, sama ka närwisüsteemi pääle, et töö oleks igale tema kohane, sellega hoiame tööliste jõudu, terwist alal ja tõstame töötust. Õieti töö jaotamine ei ole mitte kerge. On tööstid mis rasked on iseäranis kwalisitseeritud töölistele. Temal on tarwis pääle harjumise kärmeid käsi, terawat silmanägemist, kiiret arusaamist igas seisukohas, hää mälu, tagasihoidlikku s,kannatus, osawus ja palju teisi külgesid, mis ripuwad töösi. Siin tuleb puudutada paljusid psüühilisi külgesi, et iga inimene oleks kohane olema ühe wõi teise töö pääle. Siimani jagati ja praegugi weel jagatakse töö iga oma arwamise järele, waadatakse inimese wälimuse külgede pääle, kuid niisugune waade ei ole mitte õige. Objektiiwlise waate tööliste walimiseks wõib omandada erapooletu päältwaatamisega, uurimisega ja katsetega. Alles hiljuti tuldi otsusele, et järele waadata inimeste omadusi, et täiendada sellega õieti tööjõudusid. Selles nähti, et iga inimene wõib hakata omale nõudma neid tingimisi, et temaga ümber käiakse kui elawa asjaga. Teisest küljest mõeldi, et see on wõimata läbi wiia. Inimestel on mitmesugune mõistus, mälu, erkus, iseloom jne.

Neid psüühilisi külgesid hakati ainult wiimasel ajal teoreetiliselt järel waatama 20—30 aastat tagasi Ameerikas Tylorismi nime all, pärast Inglis-, Prantsusmaal. Peab tähendama, et teaduslik töö organisatsioon oli ja on Ameerikas ja Euroopas kapitali käpa all, kus kapitalistid kurnawad tööliste jõudusid selle süsteemiga. Nõukogu-Wenemaal teaduslik töö organisatsioon ja töötus iseenesest mõista huwitab proletaarlasi teisiti. Esimeme oli sm. Lenin, kes Nõukogu-Wenemaal selle küsimuse päewakorda wõttis, kes ka ise töötas N.O.T. ja aja järele.

N.O.T.—teaduslik töö organisatsioon õpetab seda, et oleks maksimum sissetulek, minimum jõudu ja wäljaminekut. N.O.T. aitab organiseerida töö wähese rahaga. Ta paneb meid õppima töö materjaali ja riistu, millega meil tuleb töötada, tõsiselt töölistega ümber käia ja järel mõteldes katsele tuua need algused, mis kergendawad ja tõstawad töötajakust. Selleks on tarwis igal töölisel ennast ditsiplineerida, kõik igapäewased töö tingimused ja elementaar küsimused meeles pidada. Näituseks, tööle minnes ja ära tulles: esiteks pea meeles, mis on tarwis teha ja mõtle töö pääle tõsisemalt, walmista tööriistad, korja töökohalt kõik üleliigne kraam, ära hakka töö külge järsku ega kiirelt, pikkamisi pane jõudu juure, tööta ühetasa, töö wahepidamine ja järskus rikub tööd ja inimese iseloomu, ära tööta ennast päris wäsinuks, puhka ühesugusel ajal. Tööajal ära sööd, ega suitseta, tee seda tööwaheaeg, lõpeta enne üks töö siis alga teist, kui töö ei lähe korda, ära ärita ennast, tee waheaeg, puhka, mõtle järele, puhasta ja korisla töökoht puhtaks ja hakka uuesti tööle, kui on töö hästi korda läinud, ära jookse töö juurest teiste töölistele näitama, see segab teisi, parem kannata. Kui on töö halwasti läinud, ära kahetse, hoia enese terwist, närwisi ja hakka uuesti tegema. Kui oled lõpetanud töö, korja tööriistad oma teatud kohale, tööplats puhi puhtaks, et sina teine päew ilma takistuseta wõiks tööle hakata.

Paljud ütlewad, mis niisuguste wäikeste küsimuste pääle rõhku panna, meil on raskemaidki ja suuremaidki küsimusi küllalt, iseäranis meie noored armastawad seda ütelda. Iga sm. Lenini õpilane peab niisuguste küsimuste pääle rõhku panema ja neid niisama lahutama kui sm. Lenin. Need wäikesed küsimused kokkuwõttes teewad wälja suure osa tööwiljakuse tõstmiseks. Nii tuleb igal töölisel igasuguse töö juures töötada, olgu tema haritlane, tööline, ehk talumees. Iga talumees, kes omal jõul põldu kultuurilisemalt püüab harida, tema peab ka iga niisuguse wäikse küsimuse pääle rõhku panema, näituseks, sõnniku koormat wäljale wiies, et kuidas teda põllule maha lasta ja lahti lahutada, et parem wiljasaak oleks ja et tõsta oma majapidamist ja sellega kasu tuua ühiskonnale.

Igal põllumehel peab olema natukene teadmist karjapidamisest, põlluharimisest ja aiapidamisest jne. Peab weel rõhku panema koduse töö pääle.

Koduste perenaiste wabanemiseks on tarwis ühised söögimajad, pesumajad, hällid ja lasteaiad. Peab ütlema, et 60 protsent päewas aega läheb indiwiduaalse laste kaswatuse ja söögi tegemise pääle. Kui meie waatame ankeeti, mis on N.O.T. järel uurind, siis näeme, et 20 eelkooli lapse kaswatuse pääle alt 8-aasta läheb aega 56 tundi, s.o. 7 terwet tööpäewa. Õieti ütelda kahe, kolme lapse pääle läheb terwe päew, see norm indiwiduaalse kaswatuse pääle on weel wähe. Intelligent perekonnas on norm weel kõrgem ja ka proletaarlaste perekondades oles see norm ka nõrgem kui oleks rohkem waba aega. Mida rohkem käid sina lapsega ümber, seda rohkem tema nõuab. Küsides emadelt, kui palju läheb aega lapse pääle, wastawad emad tihti ohates „kõik waba aeg, terwe päew ja öö". Teisiti seisab küsimus kollektiiwse ümberkäiguga ja ühiskondliku kaswatusega, s. o. lasteaedades ja koolides, kus ühe kaswataja pääle tuleb 15—20 last ja ka rohkem. Lapsed saadawad siin palju huwitamalt aja mööda, sest laps on kollektiiwne, tema nõuab kollektiiwi. Niimoodi ajawiitmist laste kaswatuse pääle wõiks wiis korda wähendada. Ütleme, et see arw on suurendatud, et osa aega õhtu ja öösi laps ikka ema aega wiidab; näituseks, kui oleks wõimalik siin aega kokku hoida, kuid ka see kokkuhoidmine ei teeks wälja mitte 80, aga ainult 40 protsenti praeguse aja kohta.

Ei ole mitte raske kokkuwõtta, et ühe saja hinge päält jääks aega üle 40 tunni päewas, aga üle Nõukogude Wenemaa 135 miljonist lastest jääks aastas 1,410 miljoni tööpäewa, ehk arwata 35 kop. tööpäew (s. o. wõetud kõige odawam norm) See teeb 520 miljoni rubla aastas.

Niisama peab tähendama indiwiduaalse söögiwalmistamise kohta, kui kokku arwata see aeg, mis läheb indiwiduaalse söögi walmistamise pääle ja wõrrelda ühissöögimajadega, siis peab ütlema, et ühised söögimajad meil aastas õige suure protsent kasu tooksid. Teiseks, organiseeriks naistöölisi ühiskonna tööle ja hoiaks nende terwist, et töölt tulles wõiks puhata, teise tööpäewa wastu, sest kui iga tööline tööle minnes tunneb ennast wälja puhanud olema, siis läheb ka tema käes töö kiiremalt. Nii siis, kodusest majapidamisest, lastekaswatusest ja söögiwalmistamisest, wõib aastas palju aega kokku hoida ja lühendada naistöölise tööpäewa. Ainult niisugustel tingimestel kui meie tarwitame neid teadlikkusi metoodisi, mis uurib N.O.T. Siis wõime ka meie kiirel sammul tõsta endi majandust uue kõwade alustega.

N.O.T. ei ole mitte ainult tehnika, waid tema on esiteks see, kes organiseerib aega. Aja wiitmine on igapäewane küsimus. Miks meie ei mõista aega kalliks hinnata? Meie aega ei hinda, iialgi teda ei ole hinnanud ja ei mõistagi hinnata. See on meil wanasti päritud. Sellest on palju muinasjutte. Tihti tuleb kuulda „egs aeg raha ei maksa ja ega tema jänes ei ole, et eest ära jookseb" jne. Meie peame teadma, et aeg on materjaalne rikkus ja iseäralik rikkus, teisi rikkusi meie wõime warjata ja alal hoida, aga aeg jookseb wahetpidamata.

Aeg on ökonomiline rikkus ja sellepärast peame teda õigelt mõistma tarwitada ja temaga kokkuhoidlikud olema, aga meie näeme iga sammu päält ühiskonna aja raiskamist; näituseks, töö ei alga õigel ajal, töölised wõtawad enne hoogu, töölised lähewad töölt enne wilet, koosolekud algawad tundi poolteist hiljem määratud aega. Juba kõnepidaja jäi hiljaks, ehk töölisi oodatakse. Sabas seismised jne. Wõistlemine aja üle ei ole mitte kerge, et wälja töötada seda uut inimest, kes täidab sel ülemineku ajal kommunistliku partei kohuseid. Meie inimesed on rikutud tsaari isewalitsuse ajajärguga, nemad on üle pritsitud elawa rewolutsiooni wee tilkadega. Seepärast peawad nemad olema ettewalmistatud nende uue töö tingimustega.

Minul tuli jaanuari- ja weebruarikuul läbi käia osa Moskwa-Narwa raioonis tööliste perekondasid ja uurida nende elu ja huwisid.

Mina wõin julgesti ütelda, et 80 protsent töölisi on huwitatud tõsiselt töötustest ja tööwiljakusest aga meil on tarwis, et kõik sada protsenti oleks huwitatud ja töötaks N.O.T. järel. Ainult siis wõime tõsta töötust ja parandada endi majanduslikke tingimusi.

Maha hooletus, korratus, üksköiksus.

Korratuse asemele — tõsine arwepidamine!

Hooletuse asemele — järelmõeldud plaan!

Üksköiksuse asemele — teaduslik metood!

Kert.

Eestlased S. N. W. Liidus.

Leningrad.

Kas keller ehk korter?

Sm. W. Kingissepa nim. Haridusmaja ahjukütjal on lepingus ette nähtud prii korter. Aga missuguse korteri sai ahjukütja? Temale küll ei oska nime anda — kas keller ehk tuba. Ta on nõnda korrast ära, et elamiseks sugugi ei kõlba. Weeuputus rikkus weel rohkem ta ära. Korteriseinad on märjad, waewalt pääseb walgus sisse.

Haridusmaja juhatuse poolt käiwad korteri küll waatamas, aga uue kõlbuliku korteri andmiseks ei ole midagi tehtud.

Ehk wastab Haridusmaja juhatus, millal ta annab ahjukütjale wastawa korteri.

Hans Lagi.

Kultuur-haridusliikust tööst.

Saaritsas, Oudowa kr. oli 9. apr. s. a. punase nurga liikmete ja asunikkude ühine koosolek, kus esines Oudowa keskharidusmaja instruktor aruandega.

Koosolek näitas, et asunikud on kindlas ühenduses oma punase nurgaga.

Waba.

Estoonia as., Abhaasias. Meil töötawad laulu-, muusika- ja teised ringid, kuid temast ei wõta laialised hulgad osa. Lauluringi tööd takistab energilise juhataja puudus.

Hariduse seltsil on lugemistuba. Temal aga ei ole õiget elupaika. Ta on wiimase kahe aasta jookul muutunud „lendawa posti sarnaseks". Praegu asub ta koguni pimedas rahwamaja nurgas.

1924 a. lubati walitsuse poolt tuba kohaliku küla koosoleku maja juure waba tuba. Sinna aga mahutati üks walge Eesti alam nahaparkija.

Juba terwishoiu mõttes tuleb nahatöstus küla keskkohast wälja kihutada ja lugemistuba omale kohale asutama.

— u.

Pogorelka naisterahwad, ka teil on aeg tööle asuda.

(Pogorelka as., Oudowa kr., Leningr. kub.).

Meil on hää hulgake naisterahwaid, kuid nad ei wõta osa noorte ühingu, ajalehe sõprade ja poliitringi töösi.

Ka Pogorelka naisterahwad peaks ühiskondlikule tööle asuma ja wanadest kommetest lahti ütlema. Kammits.

Asuge üksmeelselt tööle.

(Abdersäki asund., Baschkiirias).

Hiilgawamaks pärliks ja ilusamaks ehteks on seltsid ja seltsielu, kus meie, noored ja wanad, wõime ühise lipu all teaduse rada mööda edasi sammuda.

Hakatuses töötas ka meie „Wabaduse" selts kaunis rahuloldawalt, ühel meelel, tehes suuri tulewiku plaanisid.

Aga häkiselt ilmus „mina" ja „mina" tahtis näidata, mis tema wõib, mõned juhatuse liikmed hakkasid ilma nõupidamata seltsi asju ajama, mis koosolekutel sõnawahetust tekitas. Waielus wiidi üle seinalehte.

Ja mis on selle tagajärg? Uks seltsist lahkumise kiri anti sesse.

Abdersäklased, jätke oma mina ja asuge kindlasti ja üksmeelselt oma noore „Wabaduse" ümber. Ärge jääge S. N. W. Liidus wiimasteks.

Mägestikulane.

1534 rubla kiriku pääle.

(Bugri asund., Nowgorodi kub.).

Bugrilased jätke tänawu aasta kiriku ülewalpidamine ja ronkadele maksmata, sellega suudate saada enestele uue koolimaja.

Bugris elab ligi 1000 elanikku, on olemas üks wilets kool ja kolm tublit täies hoos töötawat kirikut. Koolealisi lapsi on üle 150. Et asuudus suur ja jaguneb kolmeks külaks, siis on kõigil lastel kauge maa pärast wõimata koolis käia, mille tõttu enam kui pooled lapsed kirjaoskamatuks jääwad.

Nii ei tohi edasi kesta. On tarwis uus koolimaja, kus oleks laste ühiselumaja, et seega teha wõimalikuks kõigil lastel asunduses kooli kättesaadawaks. Sel teel suudame ainult teostada sm. Lenini hüüdsõna: **„10. rewolutsiooni aastal ei pea ühtki kirjaoskamatut olema“.**

Praegune koolimaja on 34 a. wana, katus on lagunud, maja on mädanud, iga tuulepuhangu all ragiseb ja ähwardab lapsi oma rusude alla matta. Kui siin õpetust edasi antakse, siis wariseb maja ühel hääl minutil kokku ning matab rusude alla mõnikümmend last.

Selle pääle peaksid kõik talupojad tähelpanu pöörama ja midagi ühiselt ette wõtma.

Tekkib küsimus: mida teha? Kust abi saada? Puudub raha ja jõud? Wastuseks — kõik on. Tuleb ainult waadata, kui palju meie asundust nööriwad kohalik köster Treial ja mustronk Oberschneider, siis weel kiriku ülewalpidamise kulud. Jättes neile üks aasta maksmata, ongi **1534 rubla** käes. Selle rahasumma eest wõib wäga wastaw koolimaja üleshitada.

Et ära näidata, kust see summa **„1534“ rubla** on saadud, seks tuleb asunikule ära näidata, kui palju tal kirikute ülewalpidamine kõige mustaronkadega maksma läheb. Toon siin allpool järgmised andmed rukki puudades, mis wälja antud ronkadele ja kiriku pääle 1924 a.

	Puuda.
1. Jutluse eest aastas 166 pere päält köster Trealile	62
2. Ristimise eest	10
3. Matmise eest	19
4. Leerilaste 3 nädal. õpetamise eest 45 last	90
5. Surnute mälestamine	5
6. Kingitused ja muud sissetulekud	10
Kokku	196

Mustronk Oberschneider 2 kord aastas käimise eest:

	Puuda.
1. Leerilaste õnnistamise eest (45 lapse päält)	90
2. Leerilaste loetamise eest (see tähendab nendelt, kes juba leeris käinud, waid annawad teise aasta eksami papile, et nad pole ära unustanud seda, mis leeris läbi wiidi)	45
3. Wana rahwa lauale wõtmine (pihtimine)	350
4. Kingitused ja muud sissetulekud	10
5. Laulatuste eest	25
Kokku	430

Kiriku pääle kulud aastas.

	Puuda.
1. Ostetud kell kirikule	94
2. Kellalööja palk aastas	7
3. Remont aastas	10
4. Kinnitusmaks	20
5. Konsistooriumi, walgustuse ja kantselei kulud aastas	10
Kokku	141

Uhtekokku kõik wäljaminekud parasiitide ülespidamiseks ja kiriku kulud aastas 767 puuda ehk raha pääle kohaliku rukki hinna järele 2 rubla puud, teeb wälja **1534 rbl. kullas.**

Loodan, et asunikud seda suurt summat nähes kohkuwad ja tänawu selle tõttu kiriku pääle enam ei kulutaks, waid panekssid selle summa koolimaja ehituse pääle, siis ongi ta käes. Arwan ka, et walitsus saab siin appi tulema.

Arusaajamad asunikud, lööge petised papid asundusest wälja, kes teid nööriwad.

Kõik uue koolimaja ehitamisele.

Soowitaw oleks, **et ka teised asunikud, selle kirjatüki kohta „Edasi“ weergudel omi mõtteid awaldaks.**

Kirikumees.

Alus on pandud.

(Iwanowast, Omski kub.).

Jaanuaris organiseeriti meil laulukoor ja spordiring. Töö läks lodusalt seepääle waatamata, et palju wastutööd tehti.

29. märtsil korraldatud pidul astusid ringid esimest korda wälja. Õnnestanud ettekanded ajasid wastased weel enam wihale. Käidakse perest peresse ülesäsitama. Samuti tehtakse wale- ja laimujuttudega nende tüdrukute wanemate kallal, kes spordist osa wõtawad agitatsiooni, et need tüdrukutel ära keelaks sporti teha.

„Plikadel pükksid jalas ja seisawad pääpääl“ — sellega ei suuda wanad leppida. Alus on pandud ja see on kindel nii, et ükski wastutöö seda ei kõiguta ega segadust ei too.

Julgelt edasi! Ohakas.

Töö põllutööliste seas.

Noorte ühing kaitseb põllutöölisie huwisid.

(Nurmekunde asundus, Tweri kub.).

Meil, Konkowa külas on suur osa jõukamaid talupoegi, kes peawad palju sulaseid ja tüdrukuid. Nende seas on 6 inimest noorte ühingu liikmeid.

Noorte ühing pööras kohase tähelpanu töö pääle põllutööliste ja küla waesema kihi seas.

Noorte ühing wõttis kõik sulased ja teenijad tüdrukud arwele ja kaitseb nende huwisid. K. J. M.

Timukate Eestist.

Eesti wälislaenu sahkerdused ja riigiwanem Tõnisson.

Eesti fascistlik walitsus on igawases raha hädas ja haudub nüüd plaani, kuidas wäljaspoolt laenusid saada. Laenu saamise juures peetakse muidugi ka isiklikke tulusid silmas ja sellest tekkiwad kõiksugu weidrad kombinatsioonid. Ühe sarnase sepitsusega on ka riigiwanema J. Tõnissoni isik seotud, mis muidugi teiste erakonna pirukameestele ei meeldi ja selle tõttu seda „äri“ kuidagi paljastada katsuwad. Terawamalt wõttis selle asja üles „Waba Maa,“ kes teatas, et laenu korraldamiseks sõitis isegi Eesti Panga president Aule Inglismaale, kuna kodus asja toetanud on Riigikogu esimees J. Tõnisson, kes asja kaalumiseks isegi mingisuguse erakorralise nõupidamise kokku oli kutsunud.

Waatame weel kord lühidalt, milles seisab see laenu kawatsus. Uks Leningradi erapankiir, juut, wõtab oma pääle Eesti pangale muretseda krediiti kolme aasta pääle konto-korrent arwena, kus neil maksta tuleb 7 protsenti lahtiolewate summade päält. Laenu kindlustuseks tuleb meil anda 50 protsent kullas ja 50 protsent pangale wastuwõetawates eksportweksli-tes. Laenu ei saa meie nõndasama, waid kõwa wahekasu eest: kommisjonina laenu muretsemise eest tuleb maksta 1 protsent, mis 3 miljoni dollari juures annab 30.000 dollari, wahetalituse tasu nimetatud erapankiirile ja ühe Tallinna tuntud suurettewõtte osanikule 120.000 dollari (45 miljoni marka), ja lisaks weel mingisuguseid kommisjone, — kõik kokku umbes 190.000 dollarit ehk 75 miljoni Eesti marka. Seal juures tuleb wahetalitajale 120.000 dollari ja puhtas rahas otsekohe pääle lepingu allakirjutamist wälja maksta, see tähendab enne, kui meie laenu saanud oleme ja ka kindel on, et meie selle täies ulatuses saame wõi isegi üldse saame.

Meie anname seega 3 miljoni kuldrubla wälja ja mis meie saame? Saame kahtlased lootused laenu pääle ja kulutame kommisjonina kindlasti 45 miljoni marka! Sellepärast ütlesime meie ka pühapäewal juba: kawatsetaw laen on üks kardetawamatest, mis senini ette wõetud ja peab tõesti imestama, kuidas seda toetada tahetakse ja toetada suudetakse. Sest ta wõib kujuneda järjekorraliseks riigikassa aadrilaskmiseks!

See paljastus on Tõnissoni harja punaseks wõtnud, ja tema olla „Päewalehe“ teatel nüüd „Waba Maa“ ja selle teate äratrükkijate „Kaja“ ja „Revaler Bote“ toimetajad wälja kutsunud.

Huwitaw, weider saab see duell (kahewõitlus), kui Koodi-Jaan oma kolme wastasega heitleb.

Kirjasaatjate nõupidamiseni jääb kõigest üks nädal aega. Wiimane aeg on selle wastu ettewalmistada.

Wõtku ühes enesega kõik nõupidamisele tulejad kirjasaatjad: seinalehe nrid (kui need olemas), lühike tegewuse aruanne, oma lühike eluloo kirjeldus ja päewapilt (kui see olemas on).

Kõik saadikud maalt mingu raudtee jaamast otsekohe Smolnõi ja pööraku komendatuuri, ettenäidates mandaati, kus neile korter kätte juhatatakse.

Nõupidamine algab 2. mail kell 12 päewal, Fontanka nr. 27, teisel korral olewas saalis.

Kõik kirjasaatjad maal, kelle aineline olukord wähegi lubab, tulgu nõupidamisele.

Ajalehe sõprade ringide wõistlus nr. 8.

Oudowa kreis annab oma tegewusest aru.

Oudowa kreisis töötawad „ajalehe sõprade ringid“:

1) Oudowa linnas.

Juhatajaks G. Wink ja Miisna sekretääriks, tellimiste wastuwõtja Mahkats: liikmed: Mägi Aliide, Wanamõis Karl, Johansonid, Õunad, Mägi August, Warbola, Sarnet, Munak, Kook Gustaw, Kook Ida, Wulf, Tonfeldt, Koido Willem ja Koido Johannes.

2) Kudrowos, Remda wallas.

Pintson Aleksander — juhataja, Narusing Salme — kirjatoimetaja; liikmed: Kams Marie, Aarik Adele, Pintson Amalie, Härmask Axel, Haidrits Karl, Sawik Eduard ja Hüsson Rudolf.

3) Luukülas, Remda wallas.

Sm. Oiman Paul — esimees, Stokholm Annette — sekretäär; liikmed: Peterson Daniel, Peterson Artur, Külaots Paul ja Oiman August.

4) Karawais, Polna wallas.

Sm. Wohla Julius — juhataja, Olli Emilie — kirjatoimetaja; liikmed: Koorberg, Schmidt ja Rämson.

5) Punane-Pustosch, Gwosdna wallas.

Sl. Wares Klaudia — juhataja, Wares Ernst — kirjatoimetaja; liikmed: Mälton Paul, Silmanson Aleksander, Tennokene Ernst ja Kraawi Gustaw.

6) Sadorjes, Usmino wallas.

Sm. Lodeson Oskar — juhataja, Mälton J. — kirjatoimetaja; liikmed: Iwanson J., Porowardja J. ja Kollom.

7) Lomowos, Sajanje wallas.

Sm. Tamm Johannes — juhataja, Soo Eduard ja Töldsepp August — liikmed.

8) Solkinos, Usmino wallas.

Sm. Antsman Albert — juhataja, Antsman R. — kirjatoimetaja, liikmeid 13 kodanikku.

9) Beschkowos, Lositsa wallas.

Sl. Lilienthal Maria — juhataja, Prints Taawet — kirjasaatja; liikmed: Wiikmann Karl ja weel 13 liiget.

10) Lawinos, Tupiitsino wallas.

Sl. Kihno Elisabeth — juhataja, Koorberg Eduard — abi; liikmed: Koor Peeter, Koosa Eduard, Waht Aleksander, Koosa August, Todesk Hindrek, Koorberg Jaan, Jaanus Oswald ja Rumask Wiktor.

11) Saaritsas, Seredkino wallas.

Sm. Lukk Julius — organisaator, Wendik Aleksander ja Pintman Daniel — kõik kolm moodustawad presidiumi; liikmed: Mosin Aleks., Wendik Aleks., Prehing Lonny, Wendik August, Müller Aleks., Aigro Joh., Terresk Samuel, Wõikow Jaan, Lukk Adele, Pintman M. ja Koorberg Eduard.

Misugune protsent on Oudowa kreisi Eesti asunikkudest „Edasi“ lugejaid.

1925 a. märtsikuu andmete põhjal üldelanikkude arwust:

1) Dobrutshi wallas	2	protsent.
2) Wõskatka „	0,8	„
3) Polna „	2,5	„
4) Sajanje „	1	„
5) Spiitsino „	0,04	„
6) Seredkino „	6,7	„
7) Usmino „	4,1	„
8) Belski „	20	„
9) Gwosdna „	3	„
10) Doloschki „	3	„
11) Tupiitsino „	1,06	„
12) Lositsa „	14	„
13) Remda „	2,5	„
14) Oudowa „	4	„
15) Moshkowski „	on 530 hinge	
16) Staropolje „	on 30 hinge	

Wiimaste waldade kohta puuduwad teated, mispärast ka protsent wälja arwata wõimata.

Üldse on Oudowa kreisis 1920 a. statistiliste andmete järele 3460 Eesti põllupidajat, nii et 12,8% põllupidajatest „Edasi“ lugejad on (s. o. 438 eks.).

Kui meie wõrdleme arwude tõusu, siis näeme, et ajalehe „Edasi“ tellijate arw on möödunud kuue kuu jooksul suurenenud pääle 30%.

Aga maikuust 1924 a. alates on tõusnud 342% (maikuus 128 eks., nüüd 438 eksemplaari).

Sellega on oudowlased hüüdsõnast „iga wiie talu pääle üks „Edasi“ täitnud pääle 63% (3460 : 5 = 692 lehte ja 438 : 692 = 63%).

Kui aga waatame arwusi ja ka wenekeelsed lehed arwesse wõtame, siis on oudowlased kaugelt selle hüüdsõna täitnud „iga wiie talu pääle üks ajaleht“.

Kõik Oudowa maakonna kodanikud seawad hüüdsõna üles ja ütlewad: „Sada protsenti (63+37%) olgu 5. maiks täidetud. Oleme saanud üle koera, siis astume ka üle saba, ja see polegi mees, kes „Edasi't“ ei telli.“ G. Wink.

Wisalt, kuid järjekindlalt.

(Koschka asundusest, Samaara kub.)

Meie „ajalehe sõprade ring“ sammub aeglaselt, kuid peatamatalt oma eesmärgile.

Järjekordsel kõneõhtul, 2. apr., tehti algust M. Pokrowski „Wenemaa ajaloo“ ettelugemisega.

5. ja 9. apr. tee lagunemise tõttu kogus kokku wähe rahwast, kuid siiski arutati läbi tähtsamaid päewaküsimusi j. m.

Igal kõneõhtul loetakse ette „Edasist“ tähtsamaid tükke ilmapoliitikast, talurahwa küsimusest j. m.

Üllatawat meeleolu sünnitas kirjatükk „Krahwi matus“ „Edasi“ 66. numbris.

Üleüldse oleks soowitaw sarnaseid paljastawaid faktisid estle tuua endiste wõimumeeste telgitagusest. See awaks ka nende silmad, kes weel ei ole loobunud endist „hääd aega“ taga leinamast.

Ilmunud on juba seinaleht „Kiir“ nr. 4.

Astume edasi wisalt, kuid järjekindlalt.

Rohkem energiat ja üksmeelt, iseäranis seinalehe wäljaandmises.

Kadugu irisew jesuiitlik mõttemõlgutus!

G. W.

Ka meie tahame ajakirjanduse põllul töötada.

(Woskowa asund., Oudowa kr.)

12. aprillil s. a. oli Woskowa nooremate koosolek.

Osawõtjaid oli wähewõitu, mis on seletataw sellega, et polnud wist laialiselt teada kokkutulemise wajadus.

Päewakorras oli kolm küsimust: 1) „Ajalehe sõprade ringi“ loomine, 2) punase nurga asutamine ja 3) uue koolimaja ning seltsimaja ehituse küsimus.

Pärast kohaliku koolisõpetaja sm. Mölderi lühidat seletust esimese päewakorra küsimuse kohta ning sellele järgnewat läbirääkimist, otsustati luua „ajalehe sõprade ring“ Woskowa kooli juure ning walida ringi juha-

tusesse järgmised seltsimehed: Tiirik, J. Klimbek, O. Wosman, J. Kont ja O. Mölder — wiimane ringi juhatajaks, kirjasaatjaks ja tellimiste wastuwõtjaks. Ringi liikmeteks astusid 23 seltsimeest, kes kõik „Edasit" loewad ja tahtmist awaldasid ajakirjanduse põllul töötada.

Teine päewakorra küsimus tuli ajutiselt lahtiseks jätta wähese koosolejate arwu tõttu, kuid ligemas tulewikus otsustati ta uuesti üles wõtta.

Kolmanda küsimuse kohta otsustati kohustada koolinõukogu ühes olewa näiteringi juhatusega kutsuda ligemas tulewikus laialine koosolek kokku, kes küsimuse haridustempli ehituse kohta lõpulikult otsustaks.

See wäiksearwuline koosolek näitas, et woskowlased tahawad ka kindlalt haridustööle asuda, milleks muidugi ainult jõudu, püsiwust ja üksmeelt tuleb soowida.

„Mesilane".

On's see õigus?

(Beschkowo asundus, Lositsa wallas, Oudowa kreisis.)

Hiljuti kuulsin, et meil Beschkowos on „ajalehe sõprade ring", kes oma ülesannetest pahupidi aru on saanud.

Nii näituseks, kui meil niisugust ringi ega „sõpru" ei olnud, siis oli lugejate arw suurem, kuid nüüd, mil juhataja, sõnumisaatja ja 14 liiget — wäheneb ajalehe lugejate ja tellijate arw. Isegi „ajalehe sõprade ringi" on niisugused liikmed sisse kukkunud, kes ise lehte ei loe ega ka telli. On, nii ütelda — mööbliks, õhurikkujaks!

Halwem lugu on aga õpetajal, kes üksinda töötas, nälgis, waewa nägi ja asunikkudele järelmaksu pääle ajalehti tellis, nüüd oma kopikutest ilma peab jääma, sest et ta leheraha oma palgarahast kinni maksis, kindlas arwamises olles, et seda summat juba iga lehelugeja temale wälja maksab, kuid nüüd, mil 1924 a. ammugi mööda — leidub meil asunikke, kes ikkagi weel kaebab ja wabandab — „ei ole maksmiseks raha". Beschkowo tõsised ajalehe sõbrad peawad niisugused mustused walge ette tooma, kõwerad jooned sirgeks tegema ja õige paraja rohusedeli kokku seadma, mis haigetele arstimiseks — kui rusik silmakulmu pääle — oleks.

Kustas L—d.

Teadus ja tehnika.

Muinaslooline koobas.

Fergaani mägismaal on koobas Kon-U-Gut. Kohalikus keeles tähendab see „Kadumiste ja hukkumiste koobas". Maa päriselanikkude seletuste järele kaob igaüks jäljetult, kes sinna sattub. Koopa imedest räägib juba Araabia arst Awitsena oma kirjatöödes X aastasajal.

1920 aastal organiseeriti hästi warustatud teaduslik ekspeditsioon selle koopa saladuste uurimiseks. Ekspeditsiooni kaitses hästi sõjariistutatud wäeosa basmatshide wõimaliku kallaletungimise wastu. Nüüd on üks selle ekspeditsiooni osawõtjatest J. Below Leningradi inseneride ühisuses seletustega esinenud.

Koopa pääsissekäik on merepinnast 1500 meetrit kõrgemal. Et ärahoida õnnetusi hulgaarwulistesse käikudesse eksimises ja allakukkumises, siis oli igal koopasseminejal mootorjalgratta latern kaasas. Ka sidusid kõik omale küllalt tugewa nööri ümber, mille teine ots koopa sissekäigu juure kinnitati, mida mööda wõimalik oli tagasi tulla.

Uksikud käigud ja kambrid ühendati wäljatelefonidega, mille tõttu omawahel ühendust sai pidada.

Pääkäik koopas on mõnes kohas nii madal, et tuleb kõhuli edasi roomata pimeduses, ehk sünnitab jälle rea wähemaid koopaid wee basseinidega. Uhes kõrwalkäigus leiti 6 inimese luukered, mis järeluurimisel Kirgiisi tõu omaks tunnistati. Teises kõrwalkäigus leiti määratu arw nahkhiiri, mis hoopis isesugused oma wälimuse ja kehaehituse poolest. Kahes kohas olid sügawad kuristikud, milledest wiis üle puutüwist sild. Käigu lõputs leiti ühe inimese luukere, mis sääl wähemalt 300 aastat on seisnud.

Ekspeditsioon tegi koopa täielise plaani. Pääkäigu pikkus on 603 meetrit, kõikide käikude pikkus kokku 2000 meetrit. Temperatuur koopas oli 10 kraadi Celciust, mis on sarnane selle maakoha keskmisele aasta soojusele. Elawat loodust koopas ei ole.

Koobas on loodusse sünnitus, kuid ou omal ajal kaewandusteks olnud, seda näitawad weel raiumise jäljed koopa seintel, samuti ka rauamulla ja hõbeda jäljed.

Misugused kohad maakeral on weel eurooplastele tundmatud.

Ehk küll wiimastel aastasadadel on haritud rahwad suure õhinaga püüdnud tungida ja uurida kõiki kohti maakeral, on siiski weel maa-alasid olemas, mis täiesti tundmatud. Ja nii uskumatult, kui see ka kõlab, aga maakera pinnast, mis mitte mere all ei ole, on terwelt üks kolmandik läbi uurimata.

Ilmasõja ajal jäi tundmata maaosade uurimine soiku, kuid nüüd on see uue hooga alganud. Tahetakse lähema kahekümne aasta jooksul kõik tundmata maad läbi uurida. Geograafide arwates on see sel tingimisel wõimalik, kui uurimisreisideks ka aeroplaane tarwitatakse. Senised uurimisreisid olid ühendud suurte hädaohtudega ja wältasid kaua, sest edasiliikumine inimestest tühjadel maakondadel oli õieti raske.

Et aga aeroplaanidel uurimisreisisid ette wõtta, tuleb enne mõned keeruised küsimused lahendada. Tuleb leida abinõu, mis päästaks aeroplaani mootori kinnikülmamisest nabamaadel ja samuti ka puuosade lõhkemist tropikamaade kuiwas, kuumas kliimas. Alles nende küsimuste lahendamise järele wõib uurimisreisi aeroplaanil ette wõtta.

1860 aastal oli maakaardil 25 miljoni ruutpenikoormat maad, mis enam-wähem läbiuuritud, 1916 aastal oli selle maa suurus juba 37 1/2 miljoni ruutpenikoormat. Kogu maakera kuiw pind aga, mõlemad nabad — põhja ja lõuna — ühes arwatud, on 60 miljoni ruutpenikoormat.

Kohad, millele eurooplase jalg pole saanud, ja mille kohta õpetlastel mingisugused kindlaid andmeid ei ole, on suurem osa Goobi kõrbest, Afganistan, Sudani maakonnad, Sinise Niilusе ülemisel jooksul, Ugandor ja Tripolis. Lõuna-Aasias on läbiuurimata suured maaosad. Lõuna-Araabias on 600.000 ruutpenikoormat maad, kuhu eurooplane ei ole pääsenud, samuti ka suured maa-alad Lõuna-Ameerikas.

Ka Himalaja mägede harjad on seni kättesaamata nõidusmaaks jäänud. Õhulaewadel loodetakse nüüd sinna ligi pääseda.

Ulesleidmata on ka weel põhjanaba ja selle ümber olewad suured maa-alad. Senised reisid sinna lasewad oletada, et põhjanaba piirkonnas on suured kiwisöe ja metallide tagawarad.

Tulewased uurimisreisid põhjanabale korraldatakse tingimata aeroplaanidel. Tuntud põhjamaade uurija Amundsen katsus läinud suwel aeroplaanil põhjanabale sõita, kuid see sõit jäi mitmesugustel põhjustel teostamata. Lähematel aastatel katsutakse seda muidugi korrata.

Karwadega kalad.

Inglise ekspeditsioon, kes praegu töötab kapten Beebi juhatusel Sarakossa meres (osa Atlandi ookeanist, mis weetaimedega täis kaswanud) teatab oma otsimiste järeldustest, et suures weesügawuses on läinud temal korda kinni püüda kalu, mis seni weel tundmatud, kalad on kaetud karwadega soomuste asemel. Pääle selle saadi kalu oimudega, mis tuletawad inimese kätt meelde.

Uus hiigla sild.

Ule „kuldwärawa", s.o. sissekäik San-Franzisco sadamasse, kawatsetakse ehitada ripputwat silda, mis ühendab San-Franzisco Marino linnaäärega. Praegusel ajal peetakse ühendust linna ja linnaäärega parwe abil, mis palju takistusi ja tõkkeid sünnitab tormide ja uduste ilmade tõttu. Sel kohal ulatab mere lahe laius 6,700 jalga. 1.350 jalga kaugusel kaldast on mere põhi kõwast graniit kiwist. Nendesse punktidesse kawatsetakse ehitada hiigla tornid, millede pääle lasub silla keskkoha rastus pikkusega 4,000 jalga. Nende tornide kõrgus on määratud 1010 jalga, s.o kümme jalga kõrgem kui Eifeli torn. Silla laius ulatab 80 jalga. Sild läheb maksma 17 ja pool miljoni dollarit.

Leidmine Babiloni tornis.

Ekspeditsioon, mis saadeti uurimise töödeks Mesopotamia wanaaja Uuri linna kohale, leidis üles kõrge torni, mis ehitatud kuninga Uur Enguri poolt ligi 2,300 aastat enne ristiusku. Selle kuninga ajajärku kuulub harilikult kuulsa Babiloni tornile alusepanemine (mida piibli järele hüütakse „Babiloni keelte segadus"), sellest tornist leidis ekspeditsioon sawist walmistatud laua, millel seisab kuninga Uur Enguri kuju ja waatekohad, mis kuulub Babiloni walitseja ehituse tegewusse. Uhel pildil wõtab kuningas oma jumaluselt mitmesuguseid õnnetusi wastu, teisel pildil on näha kuningas, kes täidab jumaluse käsku ja walmistab ehituselle aluskiwi panemist. Järgmisel pildil on näha sissekäiku ehitusse j. n. e. Inglise õpetlaste arwamise järele on selle Babiloni torni ülesleidmine kõige tähtsam, mida senini tehtud.

Witmesugust.

Robinsoni saar.

Wähe on meie keskel neid, kes oma lapsepõlwes ei oleks lugenud Robinsoni lugu. Kuid, kus asub see saar ja mis sundis Daniel Defoet kirjutama seda kuulust juttu, seda teawad küll wähesed.

Seda saart nimetatakse Juan Fernandez ja see asub 450 merepenikoormat (750 wersta) Chile (Tshile) wabariigi rannast eemal Waikses ookeanis, ja kuulub praegu Chile wabariigi alla. Saar on 20 wersta pikk ja kõige laiemast kohast 8 wersta lai. Praegusel ajal on sinna üks ettewõtlik Ameerika ärimees wõõrastemaja ehitanud, sest saarel on pääle romantilise huwi, mida Robinsoni jutustus temale annab, weel üpris hää kliima, mis wõib suwitusele meelitada. Lõbureisijad leiawad siin kuulsa koopa, kus elas Robinson Crusoe, ja omaks suureks imestuseks näewad sääl mõned jämedalt walmistatud riiulit ning roostetanud naelad, sest sääl elas tõeliselt madrus Aleksander Selkerk, kes saatis siin mööda täielises üksilduses neli aastat ja neli kuud.

Praegusel ajal on saarel 250 elanikku, kes elatawad endid kala ja walaskala püügist. Nemad elawad wäiksetes palkidest onnides, mis ümbritsetud kirsiaedadest, Comberlandi neeme ääres. On ka mõned ühiskondlikud asutused: kaks kooli, postitelegraafi kontor ja radio-jaam. Muu hulgas puhkab siin neemes ka Saksa ristleja „Dresden," mida 1916 aastal Inglise dreadnougth „Glasgow" põhja laskus.

Kuid Aleksander Selkerk ei olnud esimene ega wiimane saare elanik. Saar leiti üles 1563 aastal Hispaania meresõitja Juan Fernandezi poolt, kelle nimegi saar kannab.

Mis Aleksander Selkerki (Robinson Crusoe) puutub, siis oli see Schotti meremees. Korra 1704 a. Inglise laewal olles, mis pidas jahti mererööwlite pääle, rääkis tema jämedalt kaptenile wastu. See andis temale walida: kas pannakse tema raudu ja wiiakse Inglismaale, kus tema üle kohut mõistetakse, ehk teda jäetakse maha kuhugi üksikule saarele. Selkerk walis muidugi wiimase ja kapten jättis temale saarele maandumisel saapaid, riideid, mõned raamatud, keeduriistad, tööriistad ja mitme ajawilja sordi seemneid.

Aasta pärast oli temal juba ilus toidukõrwilja aed, ka lihast ei olnud temal puudus, sest Juan Fernandez, kes poolteist saja aasta eest saare leidis, tõi enesega kaasa mõned kitsed ja sead, kes olid siginenud suurel arwul ja olid metsikus olekus. Peinento puu, mida saarel laialt kaswas, andis temale pipart, küünalt ja suurepärast lõhnawat kütteainet. Riiestus tema kitse nahkades.

Möödus ligi 4 ja pool aastat, kuni saarele sõitis kapten Rodger, kes wiis Selkerki tagasi Inglismaale ja esitas teda rikkale kaupmehele, Daniel Defoele, kes meremehe juhtumisi kasutas oma „Robinsoni" aineks.

Täna teaatrites:

Akadeem. riiklik ooperi ja baleti teaater
1. «Жар-Птица».
2. «Петрушка».
3. «Шопениана».

Akadeemiline riiklik draama teaater
„В царстве скуки"

Akadeemil. riiklik wäikeooperi teaater.
„Танец стрекоз".

Riiklik suur draamateaater
„Заговор Императрицы"

Rahwamaja
«Смерть Петра I».

Teaater „Юных Зрителей".
„Похождения Тома Сойера."

Muusikaline komöödia
«Принцесса О-ля-ля».

Passash
«Шалости министра».
«Адам и Ева».

Konserwatooriumi saal.
(Moskwa rewolutsioonilise teaatri külaskäik).
«Воздушный пирог».

Gosnak.
Сам у себя на стражей.

Teadaanded.

Puhkepäewal, 26. apr. kell weerand 4 p. l. on Haridusmaja sõjawäe ringi istang. Organisaator.

Puhkepäewal, 26. apr. kell 3 p. l. on E. T. Ü. ruumides ülelinnalise meestekoori harjutus, millest palutakse osa wõtta kõigil laulu-sõpradel. Organisaator.

Sm. W. Kingissepa nim. Eesti Tööliste Haridusmaja noorte üldkoosolek on teisipäewal 28. s. k. p. kell 8 õhtul.
Ilmumine kõigil liigetel tarwilik.
N. sektS. büroo.

Pun. Putilowi tehase juures töötaw Eesti tööliste parteikool sm. Raudsepa juhatusel jatkab oma tegewust esmaspäewal, 27. aprillil.

Petrogradi-Wiiburi poole Eesti klubi marksistliku ringi järjekordne istang on teisipäewal, 28. aprillil s. a. kell 8 õhtul sm. Wallneri juhatusel.

Puhkepäewal, 26. apr. (ул. Красных Зорь 23/25) Spordi platsil on jalapalli mäng Pet.-Wiib. poole Eesti T. klubi ja Belo-Ostrowi komandode wahel.
3. komando mängib kell 12 p.
2. „ „ „ 2 „
1. „ „ „ 4 „
Klubi ruumides kestawad raskejõustiku raioni wõistlused.

Teisipäewal, 28. apr. ja kesknädalal, 29. apr. kell 8 õhtul on „Parwepoisid“ proowid.
Palutakse ilmuda seltsimehi: Seljak, Tõnnisson, Nurk, Unt, A. Juhkum, Jool, Pokk, N. Seljak, Urm, H. Luht, Palgi, Horn, A. Saar, Karlow, B. Luht, ja Pikker.

Teisipäewal, 28. apr. on Haridusmaja noorte sektsiooni koosolek.
Organisaator.

Hoiatus.

Teatan Wolossowo piima toojatele „Красный Заря'sse,“ et teatud asutus likwideeritakse. Seepärast olge ettewaatlikud ja jätke piima toomine seisma. Wastasel korral jääte piima rahast ilma. Sest kõik kraam on sellel asutusel arresti all.
A. Meister.

Haridusmaja teaatri harjutuste järjekord.

Puhkepäewal, 26. aprillil.
kella ½11—½1 Häälepaneku kursus.
„ ½1—½2 Rütmika kursus.
Esmaspäewal, 27. aprillil.
kell 8 3. mai lawastus.
Teisipäewal, 28. aprillil.
kell 8 3. mai lawastus.
Kesknädalal, 29 aprillil.
kell 8 3. mai lawastus.
Neljapäewal, 30. aprillil.
kell 8 3. mai lawastus (pääproow).
Tähendus: 3. mai lawastuste proowidele tuleb kõigil teatri liigetel ilma erandita ilmuda).
Wast. instrukt. organisaator.

Eilane börse:

Keskkassa kohustused:			tšherw.
„	„	maiks	102¼ „
„	„	juuniks	101⅛ „
„	„	juuliks	99½ „
„	„	august.	98¼ „
„	„	sept.	96⅜ „
„	„	okt.	95 „

Naelsterlingid	9 rbl. 35 kop.
Dollarid	1 rbl. 94½ „
Rootsi kroonid	52 „ 25
Soome margad	4 „ 87½
1. wõidulaen	3 „ 32

Meeletuletuseks!

Kui sul „Edasi“ tellimine maikuu pääle uuendamata on, siis tee seda täna ehk homme. Wastasel korral wõid maikuu esimestest nritest ilma jääda.
Talitus.

Uuemad sõnumid.

Werine kokkupõrge kommunistide ja fascistide wahel Pariisis.

Kokkupõrge Pariisis.

Pariisist, 24. apr. Walimiseelne koosolek parempolse saadiku Tetenges'i juhatusel lõppes weresaunaga. Kolm inimest said surma ja kolm haawata.

Läbiotsimised kommunistide juures ja kommunistliku partei keskkomitees

Pandi toime läbiotsimised kahe kommunisti juures, keda wõeti kinni unlitsalahingul. Nende käest olla kätte saadud üleskutseid, linna kaart, kus on ära märgitud politsei postid ja jaoskonnad.

Kaitsepolitsei pani weel läbiotsimise toime kommunistliku partei keskkomitee korteris, noorte ühingu ruumides ja mitme aktiiwse kommunisti korteris.

Olla kätte saadud hulk dokumente. Agitaatori Giro korteristi olla leitud materjaalid, mis puutuwad eelnimetatud unlitsalahingusse, läbikäimisesse Moskwaga ja raha tarwitamisesse, mis olla Moskwast saadud.

Sm. Cachini protest parlamendis.

Pariisist, 24. apr. Parlamendis astus wälja sm. Cachin, kes liikkas ümber saadiku Tetengesi seletuse unlitsa kokkupõrkamise asjus. Ta seletas, et rahwuslikkude noorte salgad läksid koosoleku ruumidest mööda ülestõstetud keppidega ja wäljakutsuwate hüüetega.

See kokkupõrkamine tuli prowokatsiooni tagajärjel, — ta kutsuti wälja, nagu Doirnen'is, isikute poolt, kes saawad tasu kapitalistidelt.

Lõpuks tähendas Cachin, et kommunistide wastutawad orgaanid wõtawad tarwitusele kõik abinõud, et walimiseelsed koosolekud läheks ilma takistusteta mööda.

Sõjaline liit Poola ja Tshehi-Slowaakia wahel.

Pariisist, 24. apr. Warssawis sõlmiti leping Poola ja Tshehi-Slowaakia wahel. Prantsuse kodanlus terwitab seda lepingut, sest see loowat, tema sõnade järele, kindla tammi Saksamaa ja S. N. W. Liidu wahele. Nemad ütlewad: Nõukogude walitsus püüab süüdata põlema üleilmlikku tulekahju. Tema katsus uuesti elule kutsuda werist ülestõusu Bulgaarias. Kõik riigid, eriti Bulgaaria naabrid, on huwitatud sellest, et Nõukogude sepitsused ruttu likwideeritakse.

Prantsusmaa püüab „rahu“ poole

Pariisist, 24. apr. Parlament otsustas 422 häälega 29 hääle wastu anda raha merejõudude suurendamise kawa teise osa täitmiseks.

Ühe saadiku üteluse järele kulutas Prantsusmaa merejõudude pääle enne sõda — 600 miljoni kuldfranki, nüüd aga üks miljard kuldfranki.

Balkani riigid on Bulgaaria sõjawäe suurendamise wastu.

Pariisist, 24. apr. Rumeenia, Jugo-Slaawia ja Greekamaa protesteerisid Bulgaaria walitsuse otsuse wastu sõjawägede suurendamise asjus.

Isu on hää.

Londonist, 24. apr. „Times“ awaldas Wene wõlauskujate ühisuse esitajate kirja, kus puudutatakse laenuandmise küsimust S. N. W. Liidule.

Sääl kirjutatakse, et laenu wõib anda sel tingimusel, kui nõukogude walitsus annab natsionaliseeritud waranduse Inglise alamatele tagasi.

Demokraatia tõsine nägu.

Praagast, 24. ap. Demokraatlikus wabariigis Tshehi-Slowaakias lasksid 6 aasta jooksul sõjawäed 23 korda töölisi. Tapetud on 40 inimest, raskesti haawatud 128. Wiimaste laskmiste ajal tapeti 3-kuune laps ema kätel tööliste korteris.

Wastutaw toimetaja: K. Treufeldt. Wäljaandja: Eesti Kirjastuse Ühisus.

„Edasi“ maa- ja linnakirjasaatjate üleoblastiline nõupidamine

2.—4. maini Leningradis.

Päewakord:

1. S. N. W. Liidu seesmine ja wäline olukord.
2. Töölis- ja talupoegade kirjasaatjate liikumine ja selle organiseerimise wormid.
3. „Edasi“ toimetuse aruanne ja töölis-talupoegade kirjasaatjate järjekordsed ülesandeed.
4. Talupoja kirjasaatja ja nõukogude ülesehitustöö.
5. Talupoja kirjasaatja ja põllumajanduse jalulesseadmine.
6. Talupoja kirjasaatja ja poliit-hariduslik töö maal (lugemistuba, seina ajaleht, punane nurk jne.).
7. Rahwuswähemuste raamatute ja ajalehtede laialilaotamine maal.
8. Töölis-talupoja kirjasaatja õiguslik kaitse.
9. Jookswad asjad.

Pääle päewakorra läbiwõtmist seminaarlik loeng: „Kuidas ja millest kirjutada“.

Nõupidamisest osawõtjatele on kutselehed kätte saadetud. Osawõtjatele külakirjasaatjatele maksetakse Leningradis edasi-tagasi raudtee sõidukulud kinni ja antakse nõupidamise kestwusel prii korter. Toidu eest tuleb igal saadikul ise hoolitseda.

W. K. P. Põhja-Lääne büroo agitprop. osakonna Eesti sektsioon.

1. maiks ilmub trükist
Poliitika, kirjanduse, kunsti ja teaduse ajakiri
„Oras“ nr. 3 (9)
rikkaliku sisu ja hulga ajakohaste piltide ja ilustustega.
96 lehekülge.
Eesti Kirjastuse Ühisus, Leningrad, Fontanka 27.

Iga ajakirjanduse tähtsusest arusaaja kodaniku kohus on „Edasi“ tellijate arwu suurendamiseks kaasa aidata!

Sm. W. Kingissepa nimelise Eesti tööliste Haridusmaja

Puhkepäewal, 26. aprillil
Kinofilm
„Abort“.
Algus kell 12 ja kell 2 päewal.
Piletite hinnad: liikmetele 25 kop. ja wõõrastele 30 kop.

Sm. W. Kingissepa nimeline Eesti tööliste Haridusmaja.

Puhkepäewal, 26. apr. s. a.
E. T. Ü. Mopri ring korraldab Eesti Töökooli õpilaste kaastegewusel Eestimaa wangimajas waewlejate poliitiliste wangide hääks
Pidu-õhtu
sega eeskawaga.
Kõneleb R. Wakmann.
Algus kell 8 õhtul.

Töölis-kirjasaatjate büroo ja „Edasi“ hoogtöö läbiwiimise kommissioni ühine koosolek on esmaspäewal, 27. aprillil s. a. kell 8 õhtu.

Eesti Kirjastuse Ühisuse Põhja-Düüna osakond Opaarinos.

1) Wõtab wastu tellimisi „Edasi“, „Oras“, „Säde“ ja „Põllumehe“, kui ka igasuguse eestikeelse kirjanduse pääle;
2) wõtab wastu Eesti Kirjastuse Ühisuse liikmeid ja liikmemaksu;
3) annab „Edasi“ tellijatele hinnata otsekohest juriidilist abi, annab nõuandeid ja kirjutab maksuta palwekirjasid ja kõikisuguseid järelpärimisi walitsusliikkudesse ja seltskondliikkudesse asutustesse, saadab büroo liikmeid tõlkidena kohtusse ja teistesse asutustesse;
4) annab seletusi ja nõuandeid kohaliikkudele hariduslikkudele asutustele ja haridustegelastele kõikides kultuurhariduslikku elu küsimistes;
5) juhatab ajalehe ringide tööd ja warustab neid tarwiliste juhtnöõridega.

On wõimaldatud ajalehtede ja kirjanduse tellimine järelmaksu pääle ja wõlgu.

Kõigis oma elus ettetulewates küsimustes wõib asunik pöörata osakonna büroo poole, kus ta tarwilisi seletusi ja abi saab.

Osakonna büroo juhataja — E. K. Ü. täieõigusline esitaja K. Walge.
Büroo liikmed: Ed. Uba, M. Eibach, Fr. Ruus.
Sekretäär: Osk. Keelus.

Dr. Grünberg Wostamije (end. Snamensk.) uul. nr. 2, 25. Oktobri prosp. nurgal, telef. 562-37 — Wastuwõte iga päew kella 9—12 h. m. a kella 4—8 õhtul; naisterahwastele eraldi. Praegusaja arstimisabinõud. **Sifilis** (914 ja t.) ja **tripper** (terawak. ja krooniline). Snguorgaanide igakülgne arstimine.

Erihaigemaja, fisemise-, naistesünnitamise-, lõike-, hamba-, kurgu-, kõrwa-, nina- ja suguhaigused. **Sifilis** (606—914), põiehaigused, **tripper.** Wastuwõtte tunnid erialadel hom. k. 9 kuni õh. k. 9 3. Juuli (end. Sadowaja) uul. nr. 42, Sennoi nurgal. Tel. 163-31 ja 163-32.

Kusnetski haigemaja Kusnetsnõi, 7, telef. 180—52. Wastuwõtm. kõikides spetsprofessorite ja assistentide poolt kella 10 homm. kuni kella 10 õht. Alalised woodid (naistehaigused ja sünnitamine). Raskejalgsete konsult. arstimine. **Inemated met.** järelwastamine ja teraw ja kroonik. **Sifilis** 606 914 **tripper**. **Suguwõimetus** mass. ja elektrit., hambaarstim. ja kunstlik hamb. Arstide kutsum. kodu.

Типография Коминтерн, Государственное изд., Екатерингофский пр. 87. — Ленинградский Гублит № 8564.